

Revista dels col·legis oficials de veterinaris de Barcelona, Girona i Tarragona

VETERINARIS

EN PORTADA

Veterinaris extracomunitaris

CLÍNICA

El tractament de les lesions odontològiques

SEGURETAT ALIMENTÀRIA

Campilobacteriosis en aus de corral

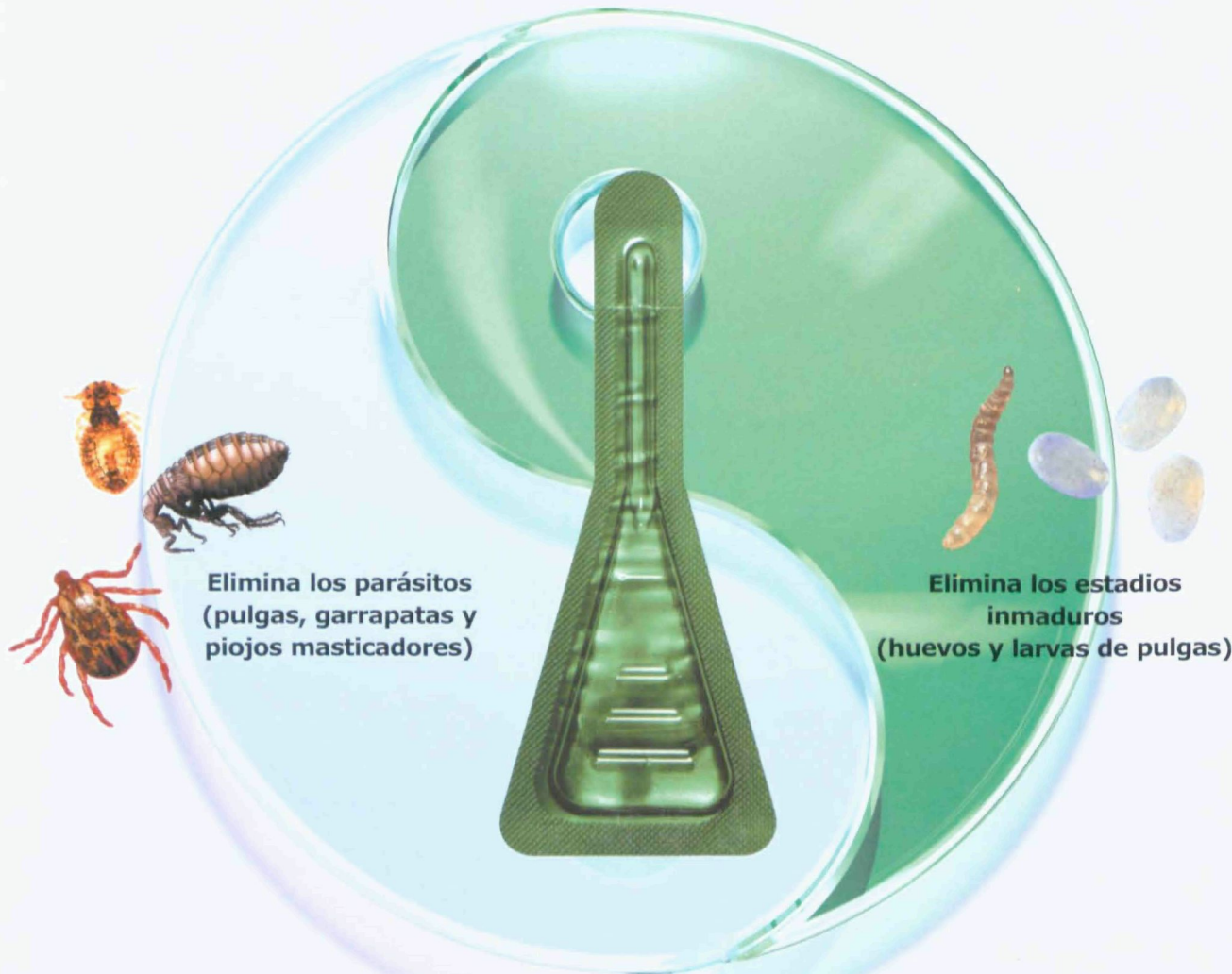
PRODUCCIÓ ANIMAL

El medi ambient i les explotacions ramaderes

Nuevo Frontline® Combo

Un gesto, dos acciones.

**Elimina los parásitos
(pulgas, garrapatas y
piojos masticadores)**

**Elimina los estadios
inmaduros
(huevos y larvas de pulgas)**

Nuevo Frontline® Combo: 1 gesto = 2 acciones. La asociación del fipronil y el (S)-methopreno, no solo elimina las garrapatas, las pulgas y los piojos masticadores que están sobre el animal, sino que también evita la contaminación del ambiente con los huevos y las larvas de las pulgas. Con Frontline® Combo, la seguridad se une a la facilidad de aplicación. Con Frontline® Combo, una dosis, el doble de tranquilidad.

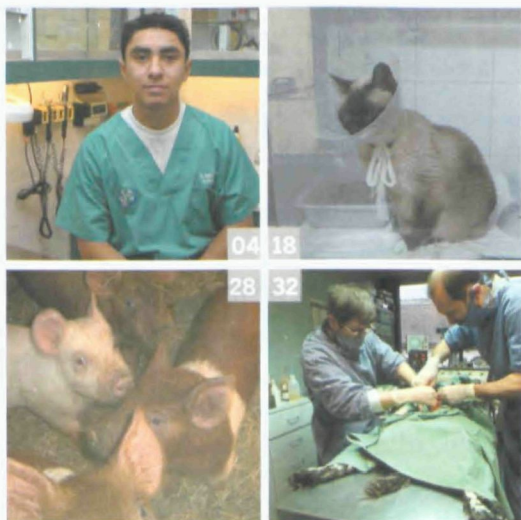
FRONTLINE® Combo
Fipronil + (S)-methopreno

El doble de tranquilidad.

FRONTLINE® COMBO SPOT-ON: Composición cualitativa y cuantitativa. Cada 100 ml de Frontline® Combo Spot On perro contiene: Fipronil 10 g, (S)-methopreno 9 g, Butihydroxialumino (E2321) 0,02 g, Butihydroxialumino (E2321) 0,01 g, Etilanol 7,9 g, Excipiente csp. Cada 100 ml de Frontline® Combo Spot On gato contiene: Fipronil 10 g, (S)-methopreno 12 g, Butihydroxialumino (E2321) 0,02 g, Butihydroxialumino (E2321) 0,01 g, Etilanol 7,9 g, Excipiente csp. **Indicaciones de uso:** Para el tratamiento de perros y gatos. El producto puede utilizarse contra las infestaciones por pulgas, solas o asociadas con garrapatas y/o piojos picadores. Eliminación de pulgas (Ctenocephalides spp.). En el perro, la eficacia persiste hasta frente a nuevas infestaciones por pulgas adultas durante 6 semanas y en los gatos persiste durante 4 semanas. Prevención de la multiplicación de pulgas por inhibición del desarrollo de huevos (actividad ovicida) y de larvas y pupas (actividad larvicida) que se generalen de huevos puestos por pulgas adultas durante 6 semanas en el perro y 8 semanas en el gato, después de la aplicación. Eliminación de garrapatas (Ixodes ricinus, Dermacentor variabilis, Rhipicephalus sanguineus). El producto tiene una eficacia acaricida en el perro que persiste hasta 4 semanas frente a garrapatas. En el gato, la eficacia acaricida persiste hasta 2 semanas frente a garrapatas (basado en datos experimentales). Eliminación de piojos picadores (Felicola subrostratus). El producto puede utilizarse como parte de la estrategia de tratamiento para el control de la dermatitis alérgica por pulgas (DAP). **Contraindicaciones:** En ausencia de datos disponibles, el producto no debe utilizarse en cachorros de menos de 8 semanas de edad, ni cachorros que pesen menos de 2 kg o gatos que pesen menos de 1 kg. No utilizar en animales enfermos (verificar metad, sintérmica, fiebre, o convulsiones). No utilizar en conejos, ya que podrían ocurrir reacciones adversas incluso con resultado de muerte. No utilizar en gatos las presentaciones destinadas para el perro, ya que esto podría llevar a sobredosisación. **Efectos indeseables (frecuencia y gravedad):** En caso de lactado, puede observarse un breve periodo de hiperactivación debido principalmente a la naturaleza del excipiente. De forma esporádica se han comunicado las siguientes reacciones adversas después de la utilización del producto: reacciones cutáneas transitorias en el punto de aplicación (eritemorrea de la piel, alopecia local, prurito, eritema) así como prurito general o alopecia. Excepcionalmente, tras la administración del medicamento, se ha podido observar hiperactivación, síntomas neurológicos reversibles (hiperestesia, depresión, síntomas neuromusculares), vómitos o síntomas respiratorios. Administrar la dosis recomendada. **Precauciones especiales de uso:** Es importante asegurarse de que el producto se aplica en un área en la que el animal no pueda chuparse y de que los animales no se chupen unos a otros después del tratamiento. En el perro, deben evitarse los baños (inmersión en agua durante los 2 días siguientes a la aplicación del producto) así como baños más frecuentes que una vez por semana, ya que no se han realizado estudios para investigar como afecta esto a la eficacia del producto. No se dispone de datos sobre el efecto de la inmersión en agua (baños que lavan sobre la eficacia del producto en gatos). No obstante, en base a la información disponible en perros bañados con champú a partir de 2 días después de la aplicación del producto, no se recomienda bañar a los animales dentro de los dos días después de la aplicación del producto. En el perro, antes del tratamiento, pueden utilizarse champús emolientes, pero reducir la duración de la protección frente a las pulgas a aproximadamente 5 semanas cuando se utilizan seriamente después de la aplicación del producto. Un baño general con un champú medicado de clorhexidina al 2% no afectó a la eficacia contra las pulgas durante un estudio de 6 semanas de duración. No se debería permitir que los perros nadasen en arroyos o estanques durante los 2 días después de la aplicación (véase las precauciones especiales para la eliminación del producto no utilizado). Puede haber una adhesión de garrapatas solas. Por esta razón, no se puede excluir completamente la transmisión de enfermedades infecciosas si las condiciones son desfavorables. Las pulgas de los animales a menudo infectan la cesta, el lecho y las áreas de descanso de éstos, como alfombras y cierto tipo de mobiliario que debería ser tratado, en caso de infestación masiva, con un insecticida adecuado, al inicio de las medidas de control y limpiado regularmente con aspiradora. **Uso durante la gestación y la lactación:** Frontline® Spot On perro y gato puede utilizarse durante la gestación y lactación. **Toxicología (dosis) y modo de administración:** La toxicología correspondiente a la dosis mínima recomendada es de 6,7 mg/kg de fipronil y 5,4 mg/kg de (S)-methopreno, por aplicación tópica sobre la piel. Así, una pipeta de 0,67 ml Frontline® Spot On perro 2 - 10 kg por perro de más de 1 kg de p.v. o una pipeta de 1,34 ml Frontline® Spot On perro 10 - 20 kg por perro de más de 10 kg hasta 20 kg. Una pipeta de 2,68 ml Frontline® Spot On perro 20 - 40 kg por perro de más de 20 kg hasta 40 kg p.v. Una pipeta de 4,02 ml Frontline® Spot On perro 40 kg por perro de más de 40 kg p.v. Una pipeta de 0,5 ml Frontline® Spot On gato por gato de más de 1 kg de p.v. En ausencia de estudios de seguridad, el intervalo mínimo de tratamiento es de 4 semanas. **Modo de administración:** Mantener la pipeta derecha. Dar un golpecito en la parte inferior de la pipeta para asegurarse de que todo el contenido permanezca dentro del cuerpo principal de la pipeta. Romper la punta de la pipeta de la pipeta de un gesto seco en dirección hacia atrás. Separar el pelaje del dorso del animal en la parte del cuello, entre las orejas o los omóplatos, hasta que la piel sea visible. Colocar la punta de la pipeta sobre la piel y apretar varias veces la pipeta para vaciar totalmente su contenido directamente sobre la piel en una mancha. **Sobredosisación (signos, procedimientos de emergencia, antídotos):** No se han observado reacciones adversas en estudios de seguridad realizados en la especie de destino, en cachorros y gatos de 8 semanas de edad, perros en crecimiento y perros de 2 kg y gatos de 1 kg de peso aproximadamente tratados una vez a cinco veces la dosis recomendada. El riesgo de presentarse reacciones adversas (véase efecto indeseable) no obstante puede aumentar cuando se sobredosisa, por lo tanto los animales deben ser tratados siempre con la pipeta correspondiente a su peso corporal. Después del tratamiento puede aparecer prurito. La aplicación de una sobredosis del producto puede causar aspecto pegajoso del pelo en el punto de aplicación. No obstante, si ocurren estos, se observará dentro de las 24 horas después del tratamiento. Precauciones especiales a tomar por la persona que administra el producto a los animales. Este producto puede causar irritación ocular y de la mucosa. Por lo tanto debe evitarse el contacto del producto con la boca y con los ojos. Los animales e los operarios con hiper sensibilidad conocida a los insecticidas o al alcohol deben evitar el contacto con Frontline® Combo Spot On. Evitar el contacto del producto con los dedos. Si esto ocurre, lavarse las manos con agua y jabón. Después de exposición ocular accidental, aclarar el ojo suavemente con agua pura. Lavarse las manos después de su uso. Los animales tratados no deben ser tratados hasta que el punto de aplicación del producto esté seco, y no se debería autorizar a los niños a jugar con los animales tratados hasta que el punto de aplicación estuviera seco. Por lo tanto se recomienda que no trate a los animales durante el día, sino que se trate al atardecer, y que estos animales recientemente tratados no duerman con los propietarios, especialmente con los niños. No fumar, comer o beber durante la aplicación. **Precauciones especiales de almacenamiento:** No almacenar en su envase original. **Naturaleza y contenido de los envases (número administrativo de identificación):** Naturaleza del acondicionamiento primario. Pipeta verde compuesta de empaquetamiento termoformado (copolímero de polipropileno y metilato de acrilato) y una pipeta (copolímero de metilato de polietileno, aluminio y metilato de poliacrilato). **Presentaciones comerciales y números administrativos de identificación:** Frontline® Combo Spot On perro 2 - 10 kg N.º de registro 1534 ESP. Caja con 1 pipeta blister con 1 pipeta de 0,67 ml con la punta estriada. Frontline® Combo Spot On perro 10 - 20 kg N.º de registro 1535 ESP. Caja con 1 pipeta blister con 3 pipetas de 1,34 ml con la punta estriada. Frontline® Combo Spot On perro 20 - 40 kg N.º de registro 1536 ESP. Caja con 1 pipeta blister con 3 pipetas de 2,68 ml con la punta estriada. Frontline® Combo Spot On perro 40 kg N.º de registro 1537 ESP. Caja con 1 pipeta blister con 3 pipetas de 4,02 ml con la punta estriada. Frontline® Combo Spot On gato N.º de registro 1538 ESP. Caja con 1 pipeta blister con 3 pipetas de 0,5 ml con la punta estriada. Nombre y dirección del lugar de autorización de comercialización: MERIAL LABORATORIOS S.A. Carrión de los Condes 11611, Logroño DE-50114 Barcelona. **FABRICADO POR MERIAL**, 23 Avenue Tony Garnier - 69007 Lyon - Francia. **Precauciones especiales para la eliminación del producto no utilizado y los residuos derivados de tal medicamento veterinario:** Todo producto no utilizado o el material de desecho debe ser eliminado de acuerdo con la normativa nacional vigente. El Fipronil y el (S)-methopreno pueden afectar adversamente algunos organismos acuáticos. No contaminar estanques, arroyos o acuarios con el producto o con los envases vacíos. USO VETERINARIO.

<p>■ PROFESSIÓ VETERINARIS EXTRACOMUNITARIS</p>	4
<p>■ CLÍNICA EL MARQUETING EN LA CLÍNICA DE PETITS ANIMALS ODONTOLOGIA EN PACIENTS GERIÀTRICS</p>	12 14
<p>■ SEGURETAT ALIMENTÀRIA CAMPILOBACTERIOSI EN AUS DE CORRAL</p>	20
<p>■ PRODUCCIÓ ANIMAL NOU EPISODI DE 'GRIP DEL POLLASTRE' MEDI AMBIENT I RAMADERIA EL CONTROL DE LA SÍNDROME RESPIRATÒRIA BOVINA</p>	22 24 26
<p>■ EL COL·LEGI INFORMA CAMPIONAT ANUAL D'ESQUÍ EL COVT ESTRENA SALA D'ACTES</p>	34 36
<p>■ AGENDA</p>	42

EDITORIAL

Exigents i solidaris

El fenomen de la immigració té moltes cares. La més coneguda probablement és la que ens ofereix cada dia la televisió, amb imatges de persones d'origen magribí i subsaharià perseguint en pasteres el somni d'una vida millor en l'opulenta Europa, lluny de la misèria i dels conflictes polítics de llurs països d'origen.

Hi ha però una cara menys coneguda d'aquest fenomen, la dels professionals que també busquen noves oportunitats, o que simplement volen millorar la seva formació aprofitant els recursos del sector acadèmic i d'investigació al Primer Món. Pel vincle de l'idioma, Espanya és el destí natural de molts joves llicenciats sud-americans. En alguns casos, la seva arribada també té a veure amb la incertesa econòmica i social que han patit recentment alguns països d'aquell continent.

En els darrers cinc anys, el nombre de professionals que han vingut al nostre país amb més o menys intenció de restar-hi s'ha triplicat, creant una situació totalment nova per a les autoritats administratives. La manca d'una estructura adequada per atendre l'allau de sol·licituds de reconeixement dels respectius títols universitaris està provocant importants endarreriments en el procés, i perjudica la incorporació d'aquests professionals al mercat laboral.

Hem volgut dedicar el tema de portada d'aquesta edició als veterinaris extracomunitaris. A través de les històries particulars de quatre joves llicenciats sud-americans, hem conegut el *Via Crucis* de la burocràcia i la paperassa que han hagut de travessar per veure homologat llur títol, i com aquesta circumstància ha condicionat la seva integració normal en el mercat laboral.

És obvi que les instàncies oficials han d'exigir a aquests professionals el mateix nivell que demanem als nostres llicenciats, però també cal un esforç de generositat i solidaritat per facilitar la seva plena integració a la professió i permetre que ells també contribueixin al progrés de la Veterinària catalana i espanyola.

Extracomunitaris: el calvari dels papers

LA TARDANÇA EN EL PROCÉS D'HOMOLOGACIÓ DELS TÍTOLS DELS VETERINARIS DE FORA DE LA UNIÓ EUROPEA CONDICIONA LA SEVA INCORPORACIÓ AL MERCAT LABORAL

David Quesada

Burocràcia, papers, exàmens, llargues esperes., incertesa... El somni dels veterinaris estrangers de progressar o millorar la seva formació a Espanya pot esdevenir fàcilment un malson quan ensopenguen amb el llarg i complicat procés d'homologació dels seus títols universitaris. El creixent allau d'immigrants, afegit al fet que el procediment està totalment centralitzat a Madrid, provoca retards considerables que condicionen seriosament la incorporació dels professionals estrangers al mercat laboral espanyol.

NECESSITAT D'EXAMINAR-SE

La tramitació de les sol·licituds d'homologació es porta de forma exclusiva al Servei de Títols, Convalidacions i Homologacions del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (MEC). Els tràmits, que segons la llei poden durar un màxim de sis mesos, sovint s'allarguen fins a dos anys o més, especialment si els comitès tècnics encarregats d'avaluar cada expedient consideren insuficients els estudis acreditats pels sol·licitants, la qual cosa obliga aquests a examinar-se en una universitat espanyola de les matèries no reconegudes.

Això és el que succeeix, per exemple, amb molts veterinaris sud-americans. Les autoritats educatives espanyoles no reconeixen la seva formació en matèria de Salut Pública, no tant per una qüestió de qualitat formativa com per les òbvies diferències que hi ha en la legislació competent en els països de la UE i els d'Amèrica del Sud. En conseqüència, els sol·licitants han de superar l'anome-

nada prova de conjunt en les matèries de Tecnologia dels Aliments i Higiene i Inspecció dels Aliments. Això requereix un temps addicional de preparació, condicionat també pel calendari de convocatòries que estableix cada facultat, cosa que allarga el procediment d'homologació uns quants mesos més.

ALLAU DE PROFESSIONALS

La problemàtica de l'homologació dels títols de fora de la UE s'ha accentuat en els darrers anys, amb l'arribada massiva d'immigrants, llicenciats o no, que venen a Europa fugint de la crisi econòmica als seus països d'origen.

El nombre de sol·licituds d'homologació s'ha triplacat en els darrers anys, passant de 6.064 l'any 1997 a 15.267 l'any 2003, encara que el 2002 la xifra va pujar fins a les 19.027 sol·licituds. Representants del MEC reconeixen que aquestes xifres han provocat un desbordament de la seva capacitat en poc temps.

La llarga espera fins a obtenir l'homologació del títol suposa un greu entrebanc per als veterinaris que volen treballar en l'empresa privada i especialment en el camp de la clínica de petits animals, ja que la majoria d'ofertes de feina estan vinculades a la possessió d'un títol legalment reconegut. Per això, molts professionals es veuen obligats a treballar com a auxiliars o sense contracte. Encara que en molts casos aquesta circumstància no impliqui una discriminació econòmica, el cert és que la manca de "papers" provoca una sensació d'inseguretat i indefensió.

Alguns veterinaris estrangers poden esperar més de dos anys abans que el seu títol sigui homologat

El Govern intenta simplificar el procés

Amb l'aprovació el passat 20 de febrer d'un nou decret (285/2004), el Govern pretén simplificar els tràmits i reduir el temps d'espera per a obtenir la concessió de l'homologació. Així, a més de l'homologació als títols concrets del Catàleg Oficial de Títols, la norma introdueix l'homologació a Grau acadèmic (Llicenciat o Enginyer), sense especificar l'especialitat. Això pot resultar útil per als qui es presentin a

oposicions o necessitin l'homologació única a efectes acadèmics per a continuar estudis, per exemple de doctorat en una universitat. El nou procediment també estableix que, en cas de detectar carències en la formació acreditada, l'homologació restarà condicionada a una prova d'aptitud, com fins ara, o alternativament a pràctiques, projectes o assistència a cursos, flexibilitzant el sistema.

JUAN JACOBO BURGOS, 28 ANYS, COLOMBIÀ

“Sense estar legalitzat no pots exigir res a la feina”

Juan Jacobo Burgos es va llicenciar en Veterinària a la Universitat de Ciències Aplicades i Ambientals de Bogotà (UDCA) l'any 2000. Abans de la seva llicenciatura, l'estiu del 1999, ja va fer una estada com a practicant a l'Hospital Veterinari de la UAB, en virtut d'un conveni de col·laboració que tenen les dues facultats.

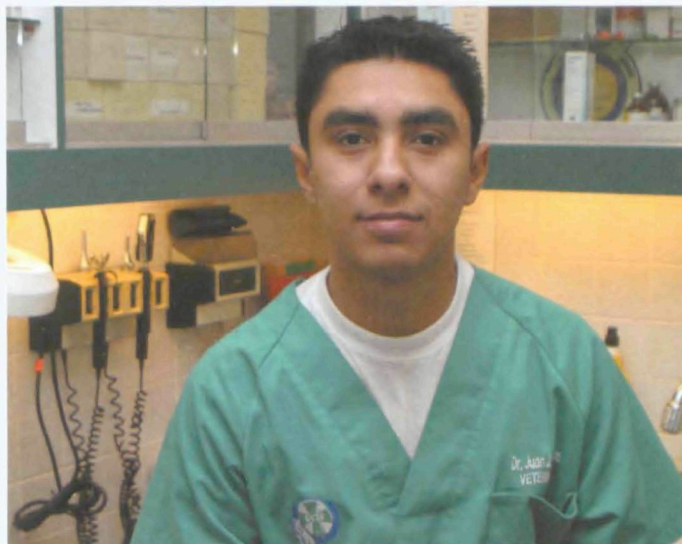
El cas de Juan, com es fa dir, és força paradigmàtic de la problemàtica dels veterinaris extracomunitaris. El procés d'homologació del seu títol ha trigat prop de 3 anys, entre d'altres motius per què s'ha hagut de presentar dues vegades a la prova de conjunt per aprovar les matèries de tecnologia dels aliments i higiene i inspecció dels aliments. L'examen és una veritable “caixa de sorpreses” ja que pot ser escrit o oral, i consisteix en una sola pregunta per cada matèria, “per avaluar un ampliíssim temari d'un any i mig d'estudi. O l'aproves, o el suspens; no hi ha terme mig”.

Juan es queixa de la poca i errònia informació que ofereix la delegació del Ministeri d'Educació a Barcelona quan es comen-

cen els tràmits, el que fa necessari haver d'anar directament a Madrid.

Des que va començar el procés, ell ha tingut la sort de treballar com a veterinari o en alguns casos com a auxiliar. Reconeix que les condicions laborals “no han estat del tot dolentes”, però sense contracte ni assegurança mèdica, el que fa que “no puguis exigir el més mínim, ja que no tens pràcticament res legal al teu favor i sembla que t'estiguin fent un favor”.

Després d'obtinguda l'homologació, afirma no haver experimentat grans canvis en la seva vida professional, sobretot pel que

fa al nivell d'ingressos econòmics, “encara que ara treballo amb més calma, perquè tinc contracte i seguretat social, i això dóna tranquil·litat, però sense perdre mai la responsabilitat que en tot moment s'ha de tenir quan s'exerceix l'ofici de veterinari”.

OLGA MADRIGAL, 32 ANYS, COLOMBIANA

“Els que estem casats amb espanyols potser ho tenim més fàcil”

Olga Madrigal es va llicenciar en Medicina Veterinària per la Universitat d'Antioquia, a Medellín, l'any 1998. Abans de venir a Espanya, va treballar en el Departament d'Hisendes d'aquesta facultat, fent projectes d'inversió, investiga-

ció i desenvolupament. També va treballar en la ramaderia de carn, tant en explotacions particulars com en la part d'investigació a la universitat, i fins i tot en la clínica de petits animals i en l'àrea comercial.

L'Olga tenia clar que volia venir al nostre país per

exercir la seva professió, per la qual cosa ja va iniciar gran part dels tràmits al seu país. Això, afegit al fet de no haver de passar cap prova de conjunt i d'estar casada amb un espanyol, va fer que pogués obtenir l'homologació

del seu títol en “només” sis mesos, que és el termini previst en principi per la llei.

Tanmateix, l'Olga coneix casos de companys de promoció que sí van haver de passar la prova complementària. Això i experiències similars d'altres compatriotes casats amb espanyols li fa reflexionar que potser aquesta circumstància suposa un avantatge respecte d'altres persones en el procés d'homologació.

L'Olga no es va plantejar treballar com a veteriniària abans d'obtenir el reconeixement del seu títol, “perquè no m'hagués agradat tenir cap problema legal en aquest sentit”. Ara que està totalment legalitzada, la situació tampoc no és gaire millor, “com els passa a la majoria de veterinaris amb poca experiència. En realitat, el fet de ser estrangera i tenir un accent diferent és un petit entrebanc a l'hora que t'esculleixin per una feina, sembla que desconfiïn de la teva formació professional”.

NEUTRALIZADO

HIPRAGUMBORO-GM97

VACUNA ESPECÍFICA FRENTE AL vvIBDV

JOSÉ LUÍS ALBARRACÍN, 30 ANYS, BOLÍVIA

“L’homologació és una qüestió de sort sense criteri objectiu”

José Luís Albarracín es va llicenciar com a metge veterinari zootecnista a Santa Cruz de la Sierra (Bolívia), l’any 1997. Posteriorment va fer un postgrau en reproducció bovina a l’Argentina i va treballar com a assessor tècnic en reproducció a la Universitat Major de San Simón de Cochabamba (Bolívia) i també com a professor associat en la Universitat Tècnica Privada de la mateixa població. Des de l’any 2000, fa estudis de doctorat a la UAB gràcies a una beca.

Els tràmits d’homologació del seu títol van trigar un any i mig, temps durant el qual no va treballar com a veterinari ja que gaudia de la beca. José Luís considera el procés massa burocratitzat, amb una quantitat de papers “que el més probable és que no se’ls mirin, ja que he vist com dos companys procedents de la mateixa promoció han obtingut resultats diferents en la resolució de l’homologació, quan el més lògic és que hagués estat el mateix per a tots dos. Per això, considero que actualment el tràmit d’homologació és qües-

tió de sort i depèn molt del criteri dels avaluadors, que no sempre és objectiu ni uniforme”.

José Luís afirma que, d’haver tingut la necessitat de treballar com a veterinari, li hagués resultat impossible, ja que totes les ofertes laborals que van arribar a les seves mans requerien tenir el títol homologat. “El principal avantatge de tenir el títol homologat és que pots accedir sense limitacions al mercat laboral, encara que reconec que aquesta homologació, en ser poc objectiva, no necessàriament garanteix la capacitat del professional”, afegeix.

José Luís també es queixa que en l’àmbit acadèmic “se’ns considera com a professionals amb menys formació, sense tenir en compte que la majoria de sud-americans que fem un doctorat a Espanya venim amb una certa experiència laboral i en la gran majoria dels casos amb un mestratge”.

HERNAN SERNA, 28 ANYS, COLOMBIÀ

“El Col·legi hauria d’intervenir en el procés d’homologació”

Hernán Serna també és llicenciat en Veterinària per la UDCA de Bogotá. Onze mesos després de la seva llicenciatura, el desembre del 2000, va venir a Espanya. Després de buscar feina durant vuit mesos infructuosament, època en la que reconeix haver passat moments durs, per fi va trobar una per mitjà de con-

tactes i amics. Actualment fa un doctorat en Medicina i Sanitat Animal en la UAB, i acaba d’iniciar un Màster en Ciència i Benestar d’animals de laboratori, relacionat amb una beca subvencionada per una empresa multinacional. El seu objectiu és tornar al seu país quan acabi la beca i el màster, previsiblement l’any 2006.

Hernán també va haver de passar la prova de conjunt en les matèries de Tecnologia dels Aliments i Higiene i Inspecció dels Aliments, la qual cosa troba lògica, ja que aquestes matèries inclouen molta legislació, aspecte en què hi ha di-

ferències en cada país. “Una cosa és l’anatomia d’un gos i una altra són les lleis, les normes ISO, etc.”. En total, el procés d’homologació del seu títol va trigar dos anys.

Hernán reconeix que en la seva etapa com a veterinari clínic a Barcelona va treballar en les mateixes condicions laborals i econòmiques que els seus col·legues d’aquí, “el que no vol dir que en general siguin bones per al sector”. Tanmateix, considera que el fenomen dels professionals extracomunitaris “se’ls ve a sobre a les autoritats, i hauran de trobar una solució per a la gent com jo”. També reclama un major protagonisme del Col·legi en el procés d’homologació dels títols. “El Col·legi hauria de tenir una certa autoritat per qualificar els professionals, sempre sota l’empara legal de l’Administració. La Universitat és molt dura a l’hora de qualificar, i més de la meitat de les persones que em van examinar en la prova de conjunt no eren veterinaris”.

Professionals amb una bona formació pràctica

Tots els veterinaris sud-americans entrevistats han coincidit en un aspecte a l'hora d'analitzar les possibles diferències que hi ha en la formació dels professionals a una i altra banda de l'Atlàntic: malgrat que aquí els centres universitaris disposen de més recursos tècnics i els llicenciats surten amb una base teòrica molt bona, el grau d'experiència en el maneig d'animals sembla més elevat a Amèrica del Sud. "A Bolívia, des dels primers anys de formació, l'alumne està en contacte amb els animals, de tal forma que en acabar la carrera té una gran soltesa en aquest aspecte", afirma José Luís Albaracín. I afegeix: "A causa d'aquesta diferència, he observat que als alumnes espanyols els manca iniciativa pròpia o tenen por d'aplicar-la davant un problema real, de ma-

nera que les seves primeres passes en la praxis veterinària els han de fer durant els primers anys de la seva vida professional".

Per la seva banda, el colombià Hernán Serna diu que "aquí, les universitats són molt més exigents des del punt de vista acadèmic, i això empeny els estudiants a centrar-se massa en l'estudi teòric. A Colòmbia, en canvi, es fa més èmfasi en la pràctica, en què el llicenciat sàpiga posar una vacuna, fer un sondatge uretral, explorar un gos. En el darrer any de carrera, cada setmana passes per una clínica diferent.". Malgrat aquestes diferències, Hernán considera que en el fons, la Veterinària és igual a tot arreu. "Al cap i a la fi, els budells d'un gos són els mateixos aquí o a Colòmbia".

RESOLUCIONS SOBRE HOMOLOGACIÓ DE TÍTOLS UNIVERSITARIS ESTRANGERS A L'ESPANYOL DE LLICENCIAT EN VETERINÀRIA DICTADES EN 2001-2003 (PER PAÏSOS I SENTIT DE LA RESOLUCIÓ)

	ANY 2001			ANY 2002			ANY 2003		
	Homolog.	Res. P.C.	Denegada	Homolog.	Res. P.C.	Denegada	Homolog.	Res. P.C.	Denegada
ALEMANYA				2					
ANGOLA							1		
ALGERIA				1			1		
ARGENTINA	18		1	32		2	98		3
BOLÍVIA							1		
BOSNIA-HERZEGOVINA	1								
BRASIL	5			6			1		
BULGÀRIA	1			4			6		
COLÒMBIA	3	8	4	18	14		35	4	3
CUBA	12			12			16		
EQUADOR	2			4			1		1
EGIPTE			1						
ESTATS UNITS	2				1	1			
FRANÇA			1						
GUATEMALA							2		
HONGRIA				1					
ITÀLIA							3		
IUGOSLÀVIA	1								
MARROC	1								
MÈXIC	3		2	2		1	9		
NICARAGUA			1						
PARAGUAI	1			2					
PERU	5			2			2		
POLÒNIA							1		
PORTUGAL							2		
REGNE UNIT				2					
REPÚBLICA DOMINICANA			1						
ROMANIA	1						2		
RUSSIA							1		
SÍRIA				1					
SUISSA			1						
UCRAINA				1			1		
URUGUAI	3			3			22		
VENEÇUELA	3			5			8		
XILE	4			3			4		
TOTAL	66	8	12	101	15	4	217	4	7

Homolog. = Resolucions per les quals s'acorda l'homologació. | Res. P.C. = Resolucions per les quals es condiona l'homologació a la prèvia superació d'una prova de conjunt. | Denegada = Resolucions denegatòries de l'homologació. (Font: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte)

SOL·LICITUDS D'HOMOLOGACIÓ DE TÍTOLS UNIVERSITARIS ESTRANGERS A L'ESPANYOL DE LLICENCIAT EN VETERINÀRIA (Per Anys) (En relació amb el total de sol·licituds d'homologació de títols universitaris estrangers)

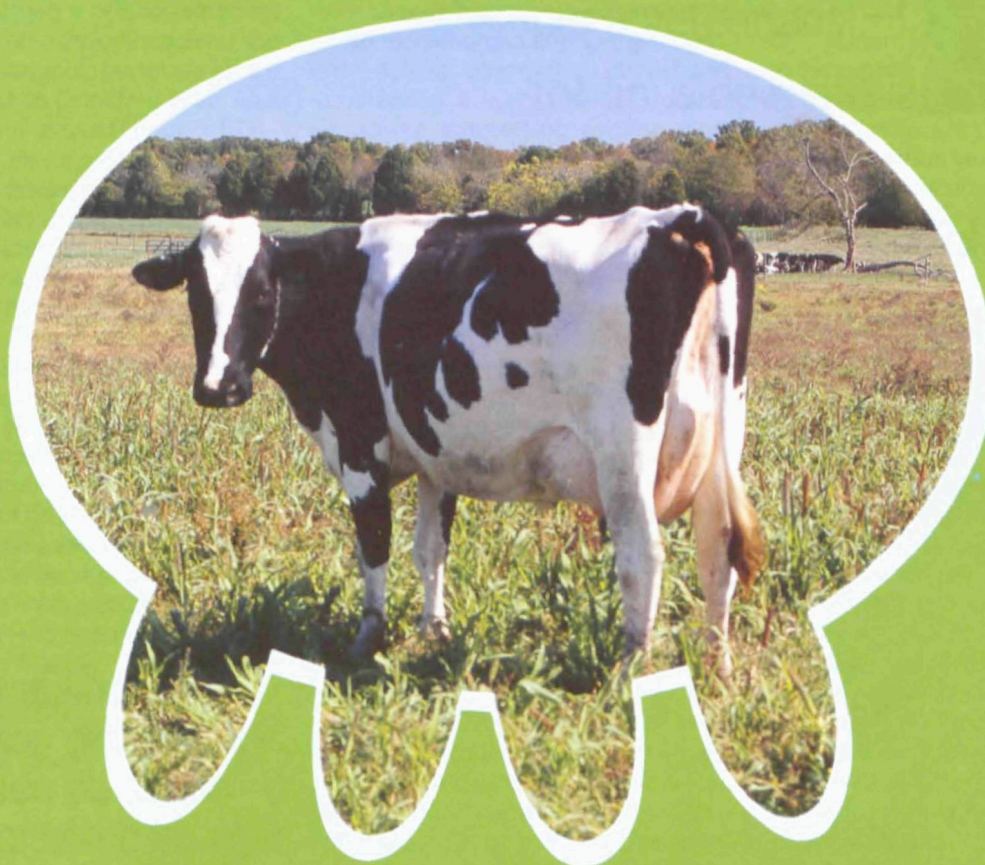
ANY	Nº SOL·LICITUDS Llicenciat en Veterinària	TOTAL DE SOL·LICITUDS (tots els títols)
2001	139	14.703
2002	219	19.027
2003	137	15.267

En la taula superior es pot comprovar com, en els darrers tres anys, el nombre d'expedients de sol·licitud d'homologació del títol de llicenciat en Veterinària s'ha més que triplicat, passant de 66 l'any 2001 a 217 l'any passat. El fet que aquestes xifres no coincideixin amb les que apareixen en la taula inferior, s'explica per la circumstància que no totes les sol·licituds es resolen en el mateix any. Destaca sobretot el gran augment de sol·licituds per part de veterinaris procedents de l'Argentina, fenomen lligat amb tota seguretat a la darrera crisi econòmica que ha patit aquest país. També s'observa un considerable increment de professionals procedents de Colòmbia i l'Uruguai, així com una presència sostenible de veterinaris cubans. Les dades d'Amèrica del Sud contrasten amb el baix nombre de sol·licituds procedents de la resta de la Unió Europea.

La vaca de leche da la bienvenida a **Baytril®**

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Eficacia probada

frente a gérmenes productores
de mastitis y metritis.

Excelentes niveles tisulares

en tejido uterino y mamario.

Baytril® 10% Inyectable. **Composición por ml:** Enrofloxacin 100 mg. **Indicaciones:** Bovino: E. coli, Haemophilus spp., Pasteurella spp., Mycoplasma bovis. Enfermedades bacterianas del tracto respiratorio y digestivo (pasteurelosis, micoplasmosis, colibacilosis, colisepticemia), así como, enfermedades bacterianas secundarias. Porcino: E. coli. Enfermedades bacterianas del tracto digestivo (diarrea y/o septicemia colibacilar). Tratamiento y profilaxis del síndrome MMA de las cerdas. **Método de aplicación:** Dosificación básica: 2,5 mg/Kg p.v./día ó: 2,5 ml de Baytril 10% por 100 kg p.v. al día. Bovino: Duración del tratamiento: 5 días consecutivos. Administración: vía subcutánea. Porcino: Duración del tratamiento: 3 días consecutivos. Administración: vía intramuscular en la musculatura del cuello. **Periodo de retirada:** Porcino: 9 días. Bovino: 7 días. Leche: 96 horas. **Presentación:** Frasco 50 ml. Registro nº 0014-ESP

Química Farmacéutica Bayer, S.A.
División Animal Health (AH)
Calabria, 268 - 08029 Barcelona

<http://www.bayvet.net>
E-mail: nt.departamento.nd@bayer.es

Bayer HealthCare

PILAR GURRÍA, EX SECRETÀRIA DEL COVB

El síndrome de Ulises

Los especialistas en salud mental de los países receptores de inmigrantes

han constatado un aumento de los trastornos psíquicos entre estos ciudadanos, coincidiendo con el endurecimiento generalizado de las leyes de extranjería.

El Síndrome de Ulises o síndrome del inmigrante tiene su desencadenante en una serie de *duelos* derivados de la pérdida de algo muy importante para el individuo: la familia y los amigos, la cultura propia, su tierra, su posición social. Para resistir estas condiciones de soledad se requiere fortaleza psicológica y física.

Al llegar al país de destino, el inmigrante ve a menudo frustradas sus expectativas, encuentra a menudo un contexto hostil, explotación laboral y una serie de handicaps que pueden acarrear la aparición de algunos de los síntomas del síndrome de Ulises.

La ley en nuestro país es significativamente dura, ya que amén de lo que se exige desde un punto de vista curricular, tema en el que creo puede haber pocas disensiones, ya que hemos de garantizar una formación académica acorde con la que exigimos a nuestros profesionales nativos, se suma la lentitud del proceso administrativo, en el que nuestro país es tristemente famoso.

En los años en los que ejercí como secretaria del COVB, el tema de los veterinarios extracomunitarios me pareció extremadamente injusto. Primero, porque tuve el placer de conocer a algunos compañeros que estaban en esta situación de espera interminable. Colaboraron como voluntarios en algún proyecto de saneamiento de gatos de la calle y pude comprobar su valor humano y su valor profesional.

Segundo, porque al hablar sobre este tema con miembros de las juntas de otros colegios profesionales, concretamente odontólogos y médicos, pude constatar que no existía ningún interés político en presionar a la Administración central para agilizar los trámites de colegiación de estos profesionales. En algún caso, como el de

los odontólogos, pese a ver que el problema de los sin papeles suponía una incorporación a un supuesto mercado negro y una competencia desleal amén de un flagrante caso de intrusismo. El miedo a que, si desde la cúpula política profesional se rompía una lanza a favor de la agilización de los trámites de homologación, esto fuera interpretado como un agravio por parte de los colegiados, un efecto llamada o una falta de defensa de los "intereses profesionales", hacía que amparándose en la legalidad vigente este tema se entendiera como un mal necesario y se mirara para otro lado. De poco servía la reflexión de que era mejor tener a todos los profesionales colegiados, sabiendo de donde venían y donde estaban, que ejerciendo como podían.

Tercero, las conversaciones con el Ministerio de Educación no eran más gratificantes. En los últimos cinco años el número de solicitudes de homologación en toda España ha aumentado de forma considerable, pero no así el número de funcionarios que se ocupan de estos procedimientos. El sistema de ventanilla única en el ministerio ya ralentiza el proceso, si a esto sumamos que las personas que conforman la junta de homologación son personas pluriempleadas, es fácil pensar que dos años es el tiempo para resolver.

Creo humildemente que nuestro colectivo es capaz de absorber a estos profesionales y permitirles luchar por unas condiciones de trabajo dentro de su formación, adecuadas. No está ahí el problema de la veterinaria.

El Dr. Juan Badiola, presidente del Consejo de Colegios de Veterinarios de España, me comentaba que era un problema que afectaba a todas las profesiones, era un problema político y una cuestión de estado, pese a que entendía que realmente era un problema de justicia social. Espero que ahora que es nuestro flamante Consejero de Estado pueda hacer algo por unos profesionales que buscan lo que todos, poder ejercer la veterinaria en un país en el que entienden que pueden tener un futuro mejor.

Tenemos entre todos varias asignaturas pendientes, una de ellas es el trato que dispensamos a estos profesionales. Es imposible ponerle puertas al campo.

“Creo humildemente que nuestro colectivo es capaz de absorber a estos profesionales y permitirles luchar por unas condiciones de trabajo adecuadas”

- per a veterinaris
- tot tipus de material o medicament
- de forma urgent
- amb transport especial

ens agrada servir

CENTAURO
serveis veterinaris

El Macià · 08510 Masies de Roda
Apartat num14 · 08510 Roda de Ter (Barcelona)
Tel 93 854 00 00 · Fax 93 850 03 75
centauro@centauro.es / pedidos@centauro.es

El 'marketing' en el centro veterinario

CÓMO EVITAR QUE LAS CREENCIAS ERRÓNEAS MÁS COMUNES SOBRE LA VETERINARIA DE PEQUEÑOS ANIMALES OBSTACULICEN EL DESARROLLO DEL PROFESIONAL CLÍNICO

Texto: Juan Bertomeu y Josep A. Anguera, Veterinarios.

Es muy frecuente que los conceptos de venta y *marketing* se confundan. Y no son lo mismo. La venta es sólo una parte del *marketing*. El objetivo fundamental del *marketing* es descubrir necesidades insatisfechas, cuantificar el mercado potencial, diseñar creativamente la mejor alternativa para satisfacerlas y rentabilizar todo el proceso. El de la venta es persuadir al cliente potencial de los beneficios que ofrece un determinado producto para que lo compre, tanto si realmente lo necesita como si no.

En orden cronológico, el *marketing* es anterior a la venta y continua más allá de ella; diseña el producto para hacerlo tan necesario que su venta resulte ética. Y tiene éxito cuando hace inevitable que los clientes lo compren.

La responsabilidad del *marketing* es colectiva, concierne a todo el equipo que se relaciona con el cliente. Su gestión se orienta a incrementar tanto el número de usos de un producto como el número de usuarios.

Vamos a aplicar estas ideas a la situación actual de la veterinaria en España, para mostrar cómo el *marketing* podría evitar que las creencias erróneas más comunes obstaculicen el desarrollo profesional del veterinario clínico.

Competencia técnica = éxito profesional

La experiencia en el desarrollo del proyecto empresarial Lince demuestra con rotundidad que el acto clínico habitual es el componente del servicio veterinario que menos insatisfacción produce a los clientes.

En general, las diferencias en la praxis de un veterinario técnicamente bueno y otro que no lo es no son percibidas por los clientes en los actos clínicos más frecuentes de la actividad diaria. Lo que sí perciben con total claridad son las diferencias en el trato. A corto plazo, esto quiere decir que tendrá más éxito un veterinario medio que se relacione bien con los clientes que un buen veterinario que se relacione mal.

¿Qué esperan la mayor parte de los clientes del veterinario? Básicamente: que se den cuenta

de cómo ellos se sienten cuando sus mascotas están enfermas y que se las curen lo más rápida y cómodamente posible. El cliente siempre prefiere al veterinario que le entiende emocionalmente.

¿En qué momento comienza la valoración racional de los servicios recibidos? En el instante en que se incumplen las previsiones de curación. A partir de ese momento, el veterinario con deficiente preparación científica y técnica, aunque él y su equipo sean muy hábiles en las relaciones humanas, tendrá graves dificultades para conservar la confianza del cliente.

El *marketing* no hará bueno a un veterinario que no lo es, lo que sí hará es que los clientes reconozcan la diferencia que existe entre el trabajo de un buen y un mal veterinario. Cuanto más perceptible sea la diferencia, mayor será su disposición a pagar más. El *marketing* sólo es rentable cuando el cliente percibe la diferencia y paga por ello.

Servicios más baratos = más clientes

Nuestra experiencia en el Proyecto Lince indica que los clientes se clasifican en dos clases: Los que se conforman con los servicios que pueden pagar, aunque deseen otra cosa, y los que desean

El acto clínico habitual es el componente del servicio veterinario que menos insatisfacción produce a los clientes.

un servicio adecuado a sus necesidades. Se pueden conservar rentablemente ambos, si se les ofrece un trato personalizado y una gama de servicios veterinarios adecuados a su capacidad de pago. Cuando una clínica hace tangible una mejora en la calidad del servicio puede incrementar los precios, conservar los clientes y mejorar el nivel de satisfacción de sus empleados.

La inversión en *marketing* es la que más rápidamente se rentabiliza si evidencia lo que los clientes desean recibir y no se les está ofreciendo y, posteriormente, se llevan a cabo los cambios necesarios para crear experiencias de servicio que superen las expectativas de los clientes.

"Lo mío es la veterinaria y no el marketing"

Esta afirmación pudo ser cierta hasta los años 80, en que la veterinaria se realizaba en mercados de demanda, cuando se necesitaban más licenciados que los que podían suministrar las cuatro facultades de entonces. El porcentaje de licenciados sobre matriculados era del 7%. ¿Qué sucede ahora? Hoy estamos en un mercado de oferta. Hay más licenciados en veterinaria que necesidades. Actualmente, el porcentaje de licenciados sobre el total de matriculados se ha multiplicado por más de dos.

Todos los veterinarios que, después de cuestionarse sinceramente su función social, cambiaron el enfoque con que contemplan su actividad profesional y realizaron los cambios que les parecían evidentes, han expandido sus negocios, mejorado su satisfacción profesional y su nivel de vida. El veterinario debe utilizar el *marketing* para conseguir sus objetivos con la misma maestría que un endoscopio.

Los clientes son una fuente de problemas

Normalmente, los clientes vienen a la clínica cuando sus mascotas están enfermas y/o cuando ellos necesitan una mano amiga: describen los síntomas de la patología de la mascota mezclados con los síntomas de su propia patología; carecen de referencias para valorar los servicios que reciben y el precio que deben pagar por ellos... y muchas veces se sienten incomprendidos y desconcertados.

Frente a esta circunstancia, el veterinario clínico a menudo no se esfuerza por entender cómo se siente el cliente ni le educa para que tenga referencias y, lo que es más grave, pocas veces verifica la eficacia de su trabajo.

En realidad, los clientes dejan de ser problema y se convierten en solución si se les incorpora al proceso de prestación de servicios. Las clínicas más rentables son las que diseñan un protocolo de prestación de servicios en el que el cliente es el protagonista.

Los empleados son otra fuente de problemas

El veterinario clínico carece de un proyecto de negocio para su clínica, ignora lo que satisface a sus clientes y por tanto no sabe qué tipo de actividad profesional debe desarrollar y qué clase de empleados necesita, ni cómo seleccionarlos, etc. Contempla al personal como un coste y cree que cuanto menos les pague más gana. No discrimina a las personas y las trata a todas del mismo modo. Contrata a un veterinario por el sueldo de un auxiliar porque cree que así ganará más dinero.

La falta de proyecto empresarial del veterinario clínico, el escaso contenido del trabajo a realizar, el mal ambiente, la baja retribución, etc., ocasionan una enorme rotación del personal. Los clientes ven caras nuevas continuamente, el nivel de calidad de servicio se deteriora y los que más valoran el trato personalizado se van, la facturación se resiente, las jornadas se alargan para incrementar el número de actos clínicos de bajo valor añadido: vacunación y patologías rutinarias.

Actuando de este modo ponen en marcha una espiral cancerígena: Cuanto menos les pagan a sus veterinarios colaboradores, más estimulan su necesidad de independencia, cuanto más necesidad de independencia, más "chiringuitos veterinarios", cuantos más "chiringuitos veterinarios" más guerra de precios, cuanto más guerra de precios peor servicio, cuanto peor servicio más deterioro de la profesión...

¿Cómo se puede parar esta dinámica? Cuando el propietario de la clínica elabora un proyecto de negocio, selecciona al personal con el nivel de competencias que corresponde a las características

de los servicios demandados por sus clientes, los incorpora a programas de desarrollo profesional individualizados, se preocupa por incrementar la productividad en lugar de reducir los sueldos y les ofrece participación en los beneficios que genera la clínica como negocio, ningún empleado se va, se implican, trabajan satisfechos y hacen planes de futuro al lado del veterinario que se comprometió en su desarrollo personal y profesional.

Inversión de futuro

El *marketing* puede resultar especialmente útil al veterinario que desea dejar un legado, ya sea familiar, ya sea una contribución significativa al desarrollo de la veterinaria española, porque le ayudará a:

- Clarificar en qué y cuánto invertir.
  - Aumentar los beneficios de su actividad habitual y con ello su capacidad para financiar la adquisición de nuevos conocimientos, técnicas o tecnologías.
  - Reducir el plazo de recuperación del capital invertido y el riesgo de la inversión.
- Desarrollado éticamente, el *marketing* acelera los procesos de maduración personal y profesional.

El 'marketing' diseña el producto para hacerlo tan necesario que su venta resulte ética. Y tiene éxito cuando hace inevitable que los clientes lo compren

El tratamiento de las lesiones odontológicas

A PARTIR DE LOS CINCO AÑOS DE EDAD, FACTORES COMO LA RAZA, EL MODO DE VIDA Y OTRAS ENFERMEDADES DETERMINAN LA APARICIÓN DE DIVERSAS AFECCIONES PERIODONTALES

Texto: Portero Visa, C. Fernández del Moral, Jose A. García Arnas, F. Departamento de Medicina y Cirugía Animal, UAB.

La causa determinante de la enfermedad periodontal es la placa bacteriana, aunque existen una serie de factores de predisposición de esta enfermedad, como son la especie (es más frecuente en perros que en gatos); la raza (las razas pequeñas son las principales candidatas a padecer esta enfermedad); el modo de vida (comida blanda y vida sedentaria); la edad (estos procesos evolucionan de forma muy rápida a partir de los 5 años); factores individuales (por ejemplo el pH de la saliva); alteraciones de la oclusión (perros braquicéfalos, braquignatismos, prognatismos, retención de dientes deciduos); y finalmente otras enfermedades (alteraciones generales como la leucemia, diabetes y nefritis).

PATOGENIA

El proceso comienza con las bacterias que se van depositando en la superficie del diente. El acúmulo de restos alimenticios, células de descamación y bacterias, constituyen la placa bacteriana supragingival. Si la placa se mantiene, se incrementan cuantitativamente las bacterias y el organismo comienza a reaccionar produciendo la gingivitis; las bacterias atraviesan el epitelio de unión y se produce una reacción antígeno-anticuerpo, fagocitosis, liberación de enzimas lisosómicos y endotoxinas bacterianas y destrucción del tejido conectivo supralveolar.

La enfermedad periodontal va avanzando y el

tejido conectivo va desapareciendo paulatinamente y degenerándose el ligamento periodontal. La encía cada vez está más alterada, se vuelve hiperplásica, creando los sacos gingivales y el proceso comienza a afectar al soporte óseo del alveolo dentario. Por último, si el proceso sigue avanzando puede producirse la pérdida de la pieza dentaria, un absceso periodontal, una fístula oronasal o fractura mandibular.

SINTOMATOLOGÍA

Podemos dividir las periodontopatías en cuatro estadios que se corresponden con los diferentes niveles de evolución del proceso. El primer estadio se corresponde con una gingivitis. Existe un incremento de vascularización de la encía, enrojecimiento y respuesta de las células linfoides gingivales. Se produce edema de los bordes gingivales, lo que conlleva una proliferación de los tejidos del margen gingival, pero la profundidad de las bolsas desde el borde de la encía libre no son superiores al milímetro.

En el segundo estadio, la enfermedad periodontal está plenamente establecida, continúa la hiperplasia de los márgenes gingivales y de los tejidos blandos de la pared del surco gingival, de manera que las bolsas ya son superiores al milímetro y se produce hemorragia al proceder al sondaje de la bolsa.

En el tercer estadio, comienza la degeneración del soporte del diente, ligamento perio-

En la imagen de la izquierda, hiperplasia gingival. A la derecha, periodontopatía. Hiperemia e inflamación gingival con presencia de sarro.

Una mejor
y más larga vida
para perros
y gatos.

Fortekor.

2 en 1 y 1 para 2

FORTEKOR proporciona 2 indicaciones en un solo producto y 1 solo producto para 2 especies: Trata la insuficiencia cardiaca en perros y la insuficiencia renal crónica en gatos. Un único producto mejora la vida de dos especies.

Avalado por exhaustivas pruebas clínicas, FORTEKOR le aporta a usted la confianza de ayudar de manera tangible a sus pacientes.

FORTEKOR es eficaz, seguro y, además, es fácil de usar: una dosis diaria sin necesitar dosis de iniciación.

Sólo FORTEKOR ofrece 2 en 1 y 1 para 2.

FORTEKOR®

Vidas mejores para perros y gatos

Composición: Fortekor® 5: Benazepril clorhidrato 5 mg (equivalente a 4,6 mg de benazepril base). Excipiente c.s.p. 1 comprimido de 192 mg. Fortekor® 20: Benazepril clorhidrato 20 mg (equivalente a 18,4 mg de benazepril base). Excipiente c.s.p. 1 comprimido de 182 mg. Indicaciones: Fortekor 5: En el perro: Tratamiento de la insuficiencia cardiaca. En el gato: Tratamiento de la insuficiencia renal crónica. Fortekor 20: En el perro: Tratamiento de la insuficiencia cardiaca. Posología, modo y vía de administración: Insuficiencia cardiaca en el perro: Dosis mínima recomendada: 0,25 mg/kg p.v. equivalentes a 1/2 comprimido de Fortekor 5 para perros de 5 a 10 kg, 1 comprimido de Fortekor 5 para perros de 10 a 20 kg, 1/2 comprimido de Fortekor 20 para perros de 20 a 40 kg, 1 comprimido de Fortekor 20 para perros de 40 a 80 kg. Insuficiencia renal crónica en el gato: Dosis recomendada: 0,5 mg/kg p.v. equivalentes a 1/2 comprimido de Fortekor 5 para gatos de 2,5 a 5 kg, 1 comprimido de Fortekor 5 para gatos de 5 a 10 kg. Debe administrarse por vía oral, una vez al día, en las comidas o fuera de ellas. Los perros a tratar deben tener un peso mínimo de 5 Kg. Los gatos a tratar deben tener un peso mínimo de 2,5 Kg. Conservación: Conservar a temperatura inferior a 25°C y en el envase original. Proteger de la luz solar directa. Presentaciones: Fortekor 5 y Fortekor 20: 14 comprimidos. Registro Nos: Fortekor® 5: 1192 ESP. Fortekor® 20: 1193 ESP. Mantener el producto fuera del alcance de los niños. Dispensación con prescripción veterinaria. ©2000 Novartis Animal Health, Inc., Basilea (Suiza) ®Marca registrada de Novartis, S.A. - Basilea (Suiza)

Novartis Sanidad Animal S.L.

Marina, 206 08013 Barcelona (España)

Tel. : 93 306 48 48

 NOVARTIS

dontal y hueso alveolar, se encuentra afectado hasta el 50% del soporte del diente.

En la última fase, se produce una degeneración completa de todos los tejidos del periodonto, habiéndose perdido más del 50% del soporte que aguanta la pieza dentaria en el alveolo dental. Pérdida de dientes monorradiculares.

Otra posibilidad de la evolución del proceso es que las bacterias avancen a través del ligamento periodontal y se establezcan en el ápice del diente, provocando un absceso periodontal, proceso típico del cuarto premolar y primer molar superior de la especie canina.

TRATAMIENTO

Intentaremos un tratamiento preventivo de la enfermedad, aconsejando al propietario el cepillado de la cavidad bucal de su animal, galletas abrasivas y huesos y juguetes especiales.

Una vez el animal presente la enfermedad periodontal nos plantearémos el tipo de tratamiento según el estadio, tipo de animal y tipo de propietario. Antes de nada comenzamos con un tratamiento antibiótico de clindamicina o espiramicina/metronidazol.

El plan que debemos establecer en un animal con enfermedad periodontal constará de los siguientes puntos: limpieza de la corona; curetaje de la raíz, con el que se eliminarán los cálculos de las bolsas supraóseas y también tejido de granulación neoformado: pulido y alisado; diagnóstico, para apuntar la profundidad de las bolsas, ver la evolución de la enfermedad y plantearnos la cirugía periodontal; y cirugía periodontal.

La cirugía se realiza en animales con buen carácter, tranquilos y con un propietario que quiera colaborar. Su objetivo es frenar el proceso degenerativo que supone la enfermedad periodontal. La gingivectomía, la técnica más usada, se aplica en animales en los que, por la cronificación del proceso, se ha producido una hipertrofia de la encía libre no adherida, de manera que quedan unas pseudobolsas donde se puede acumular la placa bacteriana.

TUMORES ORALES

Los tumores orales se pueden clasificar en tumores no-odontogénicos (la mayoría malignos) y tumores odontogénicos (son los más comunes y la mayoría benignos). Por lo general invaden localmente estructuras vecinas y huesos

subyacentes, siendo poco común la metástasis a ganglios linfáticos regionales y pulmón.

Los factores de predisposición en el desarrollo de neoplasias orales incluyen edad (suelen ser animales geriátricos), sexo (los perros machos suelen tener mayor riesgo), raza (alta incidencia en bóxer, labrador, cocker y husky).

Los épulis suponen el 30% de los tumores orales. Se originan a partir del ligamento periodontal y se localizan frecuentemente en las encías de los incisivos. Existen tres tipos en función de su clasificación histológica: Epulis fibromatoso, osificante y acantomatoso. Este último es el más común de los épulis y, aunque clasificado dentro de los tumores benignos, requiere un tratamiento quirúrgico agresivo, sin respetar estructuras debido a su comportamiento invasivo y osteolítico.

Hay diferentes tipos de tumores no-odontogénicos (Carcinoma de células escamosas, papilomas y fibropapilomas, fibrosarcomas, melanomas malignos...) cuyo tratamiento quirúrgico debe ser rápido y agresivo (mandibulectomías o maxilectomías) y muchas veces combinado con radioterapia.

ENFERMEDAD DEL CUELLO

También conocida como lesión cervical o "neck lesion", es una enfermedad cuya prevalencia aumenta con la edad, presentándose en la especie felina. Se caracteriza por un defecto visible clínica y radiológicamente en el esmalte, la dentina y el cemento. Son lesiones que pueden estar enmascaradas por la presencia de sarro o de inflamación gingival.

Clínicamente son áreas en las que la sustancia dental se ha perdido. Esta pérdida de sustancia puede verse realmente o puede manifestarse como cambios en la sustancia dental. Estos cambios son debidos a que el defecto en el tejido duro del diente es sustituido por tejido de granulación gingival. Las lesiones por reabsorción se observan particularmente en la zona de la furca, en aquellas piezas con más de una raíz, por lo que, en especial, cuando la encía se halla sobrepuesta y no permite la exploración directa, es posible confundir una de estas lesiones con la interfase entre la raíz y el hueso alveolar.

Podemos encontrarnos lesiones muy pequeñas o bien lesiones que han destruido la mayor parte de la corona, con muy poca lesión gingival de tipo inflamatorio o una inflamación muy severa. Las lesiones clínicamente evidentes suelen observarse, a nivel radiológico, como una zona radiolúcida, que en la mayoría de los casos se halla localizada en la unión del esmalte con el cemento. En el caso de las lesiones internas, la radiografía es el único método con el que se pueden valorar. Son lesiones que suelen afectar a los caninos del gato. Aparecen como áreas radiolúcidas irregulares en la dentina y en casos

BIBLIOGRAFÍA

- Pavía, O., Andaluz A y García, F. *Tumores de la cavidad oral en perros*. Consulta de difusión veterinaria nº 93 pág. 49-69. 2002.
- Hidson, Paul. *Gingivitis / Estomatitis felinas, un enfoque práctico*. Pequeños animales nº 22 pág. 30-42. 1999.
- Harvey, E. Colin. *Patología oral felina, diagnóstico y tratamiento*. Manual BSAVA de odontología veterinaria en pequeños animales. San Román, F. *Atlas de odontología en pequeños animales*. Editores médicos S.A. 1998.
- Harvey, E. Colin. Peter P Emily. *Small Animal dentistry*. Ed. Mosby 1993.

La cirugía periodontal se realiza en animales con buen carácter, tranquilos y con propietarios que quieran colaborar

más graves como un deterioro de toda la raíz.

La etiología de esta enfermedad no está del todo clara y se barajan factores como las fuerzas mecánicas, incluyendo las de oclusión, que provocarían fenómenos de microfracturas en el cemento y estimularían la actividad osteoclástica debido al fenómeno de inflamación. Otros factores que se incluyen serían las dietas blandas y pobres en calcio.

Actualmente el tratamiento que se sigue en este tipo de enfermedad es la exodoncia de las piezas afectadas. Debido a que no hay una causa concreta, demostrada como causante de la enfermedad, tampoco se pueden dar pautas específicas de prevención. Hay consejos que pueden ser útiles, como una dieta de buena calidad, cuidados para prevenir la placa y el sarro, así como revisiones y tratamientos periodontales, cuando sea necesario.

GINGIVITIS/ESTOMATITIS FELINAS

Es un síndrome que cursa con disfagia, sialorrea y halitosis. Las molestias y el dolor que puede ocasionar esta enfermedad hace que los animales dejen de comer y descuiden su aspecto exterior, por lo que son animales que presentan mal pelaje.

Cuando se les abre la boca, se puede observar la presencia de inflamación de la encía con enrojecimiento, edema e hiperemia del borde gingival, hiperplasia de órganos linfoides (tonsilas) y mayor o menor grado de enfermedad periodontal. A nivel de la mucosa oral podemos ver ulceraciones, la mayoría de las veces contaminadas por la flora bacteriana de la propia boca.

Etiológicamente se barajan varias propuestas, pero está claro que la enfermedad se desencadena debido a una reacción inmunitaria anormal causada por un estímulo antigénico concreto a nivel local. Estos antígenos locales pueden ser la placa bacteriana o antígenos víricos como FIV, el FeLV o el calicivirus felino. Hay una serie de factores de predisposición como puede ser la edad (animales adultos), el hábitat (animales de calle ligados a los virus antes mencionados), la dieta (dietas blandas o húmedas que favorecen la aparición de enfermedad periodontal).

El diagnóstico diferencial de este proceso debe incluir enfermedades infecciosas (FIV, FeLV, Calicivirus felino y enfermedad periodontal); neoplasias (fibrosarcoma, carcinoma de células escamosas, melanoma); enfermedades inmunomediadas (granuloma eosinofílico, estomatitis linfoplasmocitarias, pénfigos); enfermedades sistémicas (síndrome urémico -en insuficiencia renal); otras causas (quemaduras, reacciones medicamentosas, gingivitis ulcerativa necrotizante). La exploración de la cavidad oral debe realizarse bajo anestesia general, valorando el periodonto, la presencia de sarro y la placa. También es conveniente realizar radi-

En la página anterior, a la izquierda, absceso periodontal del cuarto premolar superior con presencia de fístula. A la derecha, lesión de furca. Retracción gingival por sarro ya extraído. En esta página, de izquierda a derecha y de arriba abajo, épuli acantomatoso; carcinoma de células escamosas; gingivostomatitis en gato; halo hiperémico en el borde gingival; estomatitis linfoplasmocitaria en gato. Se observa inflamación de tonsilas.

ografía para valorar enfermedad del cuello, si se sospecha.

El tratamiento dependerá de la etiología, pero hay una serie de cuidados y pautas que son comunes para todos los procesos. En primer lugar una higiene adecuada con profilaxis dental periódica, en el veterinario, así como un cambio a una dieta específica. Tratamientos antibióticos en el caso de estomatitis por enfermedad periodontal con infección bacteriana, junto con una buena profilaxis dental. También en el caso de estomatitis por calicivirus con ulceraciones e infección secundaria de estas. Podemos dispensar una combinación de Amoxicilina clavulámico (a 20mg/kg cada 8h 8-10 días) y enrofloxacina (2.5mg/kg BID) o una combinación de Metronidazol y Espiramicina (Stomorgyl 2Kg o 10 Kg, un comprimido cada 24h.).

Los tratamientos con corticosteroides están indicados en estas enfermedades por su naturaleza inflamatoria e inmunomediada en algunos casos, pero hay que tener cuidado en casos de calicivirus o de periodontopatía (puede agravar el cuadro). Es importante descartar la naturaleza vírica del proceso y en casos de enfermedad periodontal acompañar la administración de corticoides con una buena profilaxis dental.

Utilizaremos inyectables depot (Depo-modérin) a dosis de 4mg/kg. Es decir, 20mg por animal de 5kg vía intramuscular cada mes. Es el tratamiento de primera intención en las estomatitis linfoplasmocitarias, estomatitis por FIV y granuloma eosinofílico. En aquellos casos en los que no se logra controlar el proceso con este tratamiento es necesario realizar una exodoncia generalizada de todas las piezas dentarias.

Las gingivitis felinas se originan debido a una reacción inmunitaria anormal causada por un estímulo antigénico concreto a escala local

Insuficiència renal crònica: com abordar-la

MALGRAT QUE LES LESIONS PROVOCADES PER LA IRC SÓN IRREVERSIBLES, UN ADEQUAT TRACTAMENT POT CONTRIBUIR A ATURAR LA SEVA PROGRESSIÓ

Text: Enric Lamela Vázquez Hospital Veterinari Roc Verd.

Parlar d'insuficiència renal crònica (IRC) és, en general, parlar de mal pronòstic a llarg termini en el 100% dels nostres pacients que pateixen aquest procés degeneratiu renal. La IRC és una de les primeres causes de mort entre els gossos i gats, i és per això que la nostra tasca, un cop tenim el diagnòstic, ha d'anar encaminada a millorar, en la mesura de les nostres possibilitats, la qualitat de vida d'aquests malalts.

La IRC es caracteritza per la presència d'una azotèmia renal sostinguda, normalment durant setmanes, mesos o anys. La seva etiologia en la majoria dels casos ens serà desconeguda i de difícil identificació, ja que sol ser el resultat de la suma de diversos factors i patologies que lesionen les nefrones a nivell glomerular, intersticial, tubular o vascular, causant la pèrdua irreversible del seu funcionament normal. És per això que el descobriment d'aquesta patologia en un animal d'edat avançada no ens permet atribuir-ho a un envelliment renal natural *per se*, sinó que sabem que diversos fenòmens patològics que han pogut passar desapercebuts durant la vida del nostre pacient han estat els causants d'aquesta patologia.

DIAGNÒSTIC

La seva simptomatologia és molt inespecífica i es troba lligada a l'anomenada síndrome urèmica. L'anorèxia, la deshidratació, la letàrgia, els vòmits i diarrees, les úlceres orals, la pèrdua de pes i la poliúria / polidipsia (PU/PD) solen ser els símptomes que més freqüentment trobem en animals afectats per aquesta patologia. A causa d'aquesta inespecificitat simptomàtica, sempre requerirem l'ajut de proves complemen-

La simptomatologia de la IRC és molt inespecífica i es troba lligada a l'anomenada síndrome urèmica

tàries com són les analítiques sanguínies, radiografies o ecografies renals que sempre adjuntarem a la història clínica i l'examen físic de l'animal. En la majoria dels casos observarem:

- Anèmia normocítica i normocròmica no regenerativa d'etiologia multifactorial.
- Azotèmia renal caracteritzada per nivells elevats d'urea i creatinina en sang i densitats urinàries inferiors a 1,020 per culpa del descens de la filtració glomerular (FG).
- Hipercolesterolèmia que caracteritza la síndrome nefròtica.
- La hipokalièmia és rara excepte en les fases terminals on pot associar-se a oligúria o anúria, mentre que la hiperkalièmia s'observa de forma freqüent associada a la poliúria.
- La hiperfosfatèmia és bastant constant en fases avançades i està relacionada amb el descens de la FG que comporta una retenció renal de fòsfor. La hiperfosfatèmia *per se* no és la causant directa dels símptomes però condueix a una reducció en la producció de calcitriol i a la deposició tisular de fosfat càlcic que pot comportar una hipocalcèmia sèrica i un augment en l'alliberament de la parathormona (PTH) amb el conseqüent hiperparatiroidisme renal (HPR) secundari desencadenat.

Els gats d'edat avançada amb IRC pateixen de forma asimptomàtica aquest procés. Sovint, quan la situació es insostenible i es descompensen, manifesten algun símptoma general i no específic.

A més de les alteracions analítiques esmentades, la hipertensió arterial és una complicació comuna descrita en 2/3 dels gats i entre un 55 - 90% dels gossos amb IRC. L'etiologia d'aquesta hipertensió és molt diversa, però la sobreestimulació del sistema Renina-Angiotensina-Aldosterona (RAA) és la principal causa. Aquesta comporta una vasoconstricció perifèrica renal, que afavoreix la retenció de sodi i aigua, la qual cosa accelera la progressió de la insuficiència renal.

La radiologia també és una eina que ens pot ajudar en el diagnòstic de la IRC, sobretot per valorar el tamany renal, que serà reduït, i la possible calcificació dels teixits tous. També podem recolzar-nos en l'ecografia que permetrà visualitzar de forma directa les estructures i textures renals.

TRACTAMENT

El tractament de la IRC es basa en un tractament mèdic simptomàtic i de manteniment per minimitzar les conseqüències clíniques i fisiopatològiques de la malaltia. Les lesions renals són irreversibles i no es poden corregir amb el tractament, però aquest ens pot ajudar a aturar la progressió de les mateixes.

La dieta és una mesura senzilla per minimitzar les concentracions de metabòlits tòxics del catabolisme proteic que contribueixen a la urèmia. La restricció proteica té una indicació terapèutica i no profilàctica ja que el que fa és exercir beneficis extrarenals en disminuir els símptomes d'urèmia. Avui en dia existeixen al mercat nombroses dietes comercials que són de prescripció renal i que ens faciliten la feina a l'hora de tractar animals que pateixen una IRC.

La restricció de l'absorció de fòsfor, ja sigui a través de la dieta o mitjançant l'ús de quelants intestinals, allarga la supervivència dels pacients amb IRC. La majoria de dietes comercials de prescripció restringeixen el fòsfor, però si malgrat això els nivells en sang de fòsfor iònic persisteixen elevats, podem fer ús de quelants intestinals tipus hidròxid d'alumini, carbonat càlcic o citrat càlcic, que combinats amb la dieta ens ajuden perquè l'excés fosfòric sigui eliminat per les femtes i d'aquesta manera no s'absorbeixi.

L'enriquiment dietètic amb àcids greixosos poliinsaturats, omega - 3 i omega - 6 bàsicament, ajuda a prevenir i tractar processos inflamatoris. En el cas de la IRC, la inflamació renal està garantida a través de l'infiltrat linfoplasmocític que s'ha vist que es diposita a l'interstici renal durant aquest procés crònic degeneratiu renal.

L'administració de potassi està indicada en aquells pacients renals que presenten una forta hipokalièmia però de forma general, i sobretot en pacients felins, les dietes comercials de prescripció ja es troben suplementades. En tot cas, i si no és així, podem utilitzar potassi via oral en

forma de gluconat potàssic o citrat potàssic.

El tractament de la hipertensió és bàsic i s'aconsegueix amb la reducció dels nivells sanguinis de sodi a través d'una dieta hiposòdica i amb l'estimulació del sistema RAA gràcies als IECA's (Inhibidors de l'enzim conversor de l'angiotensina) que intenten alentar la progressió de la malaltia renal mitjançant la protecció del teixit renal "sa" que resta, frenant la glomeruloesclerosi i disminuint els infiltrats inflamatoris tubulointersticials. L'ús de IECA's té un cert risc, ja que una baixada sobtada de tensió renal pot conduir a un empitjorament en la filtració glomerular i un augment de l'azotèmia. Per això és recomanable monitoritzar la pressió arterial de forma rutinària i sobretot durant els primers dies de tractament.

El tractament de l'HPR secundari és bàsic a causa de la important davallada dels nivells de calcitriol en el transcurs de la IRC. La suplementació cauta amb calcitriol i el control constant de calci i fòsfor sanguinis contribueix a reduir els nivells de fòsfor i la concentració de PTH, causants del HPR secundari.

L'anèmia es pot controlar evitant les pèrdues gastrointestinals de sang mitjançant l'ús d'antagonistes histaminèrgics tipus 2 i antiemètics tipus metoclopramida sempre tenint en compte que la seva eliminació és renal i que per tant haurem de reduir la dosi en un 50%. La mala nutrició també és un factor que cal tenir en compte, ja que afavoreix l'anèmia en contribuir a la disminució d'eritropoietina. L'ús d'anàlegs de l'eritropoietina com és la eritropoietina recombinant humana és bastant controvertit pels efectes secundaris que es poden presentar.

Per tant, podem concloure que el tractament bàsic de la IRC és a l'abast de tothom i que un bon maneig mèdic dels pacients renals pot millorar la seva qualitat de vida a llarg termini.

Les mesures seriades de la pressió arterial donen una informació real de l'evolució del tractament. La sedació pot alterar aquestes mesures i en pacients no col·laboradors suposa un problema.

La restricció de l'absorció de fòsfor, ja sigui a través de la dieta o de quelants intestinals, allarga la vida dels pacients amb IRC

Campilobacteriosis en aves de corral

UN PROBLEMA DE SALUD PÚBLICA POR EL NÚMERO DE CASOS DECLARADOS, PERO INFRavalORADO POR LA POCA GRAVEDAD DE SUS MANIFESTACIONES CLÍNICAS

Texto: A. Canals i Rosell. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya. Veterinario Oficial Matadero de Aves Moré, S.A. (Argentona)

El *Campylobacter* spp. se ha convertido en una de las causas más frecuentes de gastroenteritis bacterianas, sólo superado por la *Salmonella* spp. Afecta principalmente a niños de 0-5 años, produciendo una diarrea aguda más o menos grave. El reservorio principal son las aves domésticas, con un alto porcentaje de explotaciones avícolas infectadas, y la infección se origina por el consumo de alimentos, sobretodo de aves y derivados. A nivel hospitalario, se dan unas altas incidencias, y en cambio, al hacer análisis de los alimentos sospechosos, los resultados son muchas veces negativos.

Como la enfermedad no es grave, la declaración de esta toxiinfección es muy baja y está infravalorada. La prevención más importante radica en los manipuladores de alimentos, evitando las contaminaciones cruzadas de los alimentos, y en la propia cocina particular, donde se dan muchos de los casos.

CARACTERES MICROBIOLÓGICOS

Las especies más comunes que se han identificado del *Campylobacter* son: *C. jejuni*, *C. coli* y *C. lari*; si bien el *C. jejuni*, origina el 90 - 95 % de las gastroenteritis bacterianas. El *Campylobacter* spp. es una bacteria termófila (crece bien a temperaturas de 42 - 43° C). Esta característica ha de utilizarse en los medios de cultivo selectivos para su crecimiento. Estos medios de cultivo han de ser ricos en nutrientes y con una atmósfera pobre en oxígeno y ricos en CO₂ (microaerofilia), y con antibióticos añadidos para inhibir la flora acompañante (enriquecimiento). Ha de incubarse entre 24 - 48 horas. A partir del crecimiento obtenido, y en función de la temperatura de incubación es posible diferenciar la especie del *Campylobacter* spp. (48 horas más).

La transmisión de la enfermedad se produce principalmente por contaminaciones cruzadas entre los alimentos

RESERVORIOS Y VÍAS DE TRANSMISIÓN

El reservorio del *Campylobacter* spp. es el tubo digestivo de un gran número de animales de sangre caliente, principalmente las aves, donde está presente como saprofito y también como patógeno entérico ocasional.

La mayoría de las infecciones se originan por consumo de alimentos de origen animal, sobre todo la carne de pollo y derivados de aves. Otros alimentos implicados son las carnes rojas, despojos, moluscos, leche y quesos no pasteurizados y aguas no cloradas. La transmisión de la enfermedad se produce principalmente por contaminaciones cruzadas entre los alimentos, donde los manipuladores de alimentos, con sus prácticas higiénicas, tienen una importancia fundamental. La transmisión por los manipuladores (portadores) es poco frecuente, ya que en el hombre, el *Campylobacter* spp., es un huésped transitorio, y por tanto, una fuente poco importante de infección. El microorganismo se eli-

Las camas, pienso y agua clorada de las explotaciones avícolas de engorde han estado vinculadas como vehículo de introducción y transmisión de la infección.

TABLA 1. NOTIFICACIONES MICROBIOLÓGICAS EN CATALUNYA DURANTE 1999 Y 2000 (SNMC)

	Nº CASOS 1999	%	Nº CASOS 2000	%
<i>Campylobacter jejuni</i>	2.061	28,3	2.589	32,6
<i>Campylobacter spp.</i>	569	7,8	479	6,0
<i>Salmonellas spp.</i>	3.588	49,2	3.663	46,1
<i>E.coli</i> Verotoxigénico	1	0,0	3	0,0
<i>Yersinia</i> Enterocolítica	24	0,3	30	0,4
Total Enteritis	7.289	100	7.952	100

Fuente: Boletín Epidemiológico Catalunya (B.E.C)

TABLA 2. NOTIFICACIONES MICROBIOLÓGICAS EN ESPAÑA DURANTE 1999 Y 2000 (SIM)

	Nº CASOS 1999	%	Nº CASOS 2000	%
<i>Campylobacter jejuni</i>	4.102	32,7	5.103	39,5
<i>Campylobacter spp.</i>	1.089	8,7	1.039	8,0
<i>Salmonellas spp.</i>	6.640	53,0	6.069	46,9
<i>E.coli</i> Verotoxigénico	11	0,0	9	0,0
<i>Yersinia</i> Enterocolítica	360	2,8	409	3,1
Total Enteritis	12.511	100	12.915	100

Fuente: Boletín Epidemiológico Catalunya (B.E.C)

mina por el tratamiento térmico (cocción). No sobrevive en las cocinas domésticas ni los tratamientos culinarios tradicionales.

La carne de pollo es sin duda la fuente de infección más importante. Diferentes estudios epidemiológicos han establecido que entre el 50-70 % de las infecciones esporádicas de origen alimentario por *Campylobacter spp.* se deben al consumo o manipulación de la carne de pollo poco hecha (por contaminación de estas carnes con otros alimentos, por contaminación con las superficies de contacto o las superficies de corte utilizadas). Lo que no está del todo claro es la fuente de infección principal. Se sabe que la mayoría de las explotaciones avícolas de engorde están infectadas con *C. jejuni*. Las camas, pienso y agua no clorada, han estado vinculadas como vehículos de introducción y transmisión de la infección. Las jaulas, ropa, manos y calzado del personal de las explotaciones avícolas, también pueden ser vías de entrada del microorganismo. Otras fuentes podrían ser los animales domésticos o salvajes alrededor de la explotación.

Una vez ha entrado en la explotación, el *Campylobacter spp.* se disemina y coloniza el intestino de los pollos de engorde. El contacto directo entre estos pollos durante el transporte de la granja al matadero, hace que se aumente hasta 1000 veces el grado de contaminación superficial de estos animales, sobretodo por las heces de los animales. En el matadero, en el proceso del faenado, se contaminan la mayoría de los equipos y de las herramientas, así como superficies de contacto, y maquinarias. Unos estudios publicados en el año 2001 por el Departamento de Agricultura de los Estados Unidos demostraron que la superficie del huevo fértil en el momento de la eclosión sería uno de los vehículos principales de transmisión del *Campylobacter spp.* en las explotaciones avícolas.

Los casos declarados del *Campylobacter spp.* y de *Salmonella spp.* suman el 80 % de las notificaciones de enteritis por parte de los hospitales de Catalunya. Existe una incidencia muy alta de *C. jejuni*, sólo superada por casos declarados de *Salmonella spp.* (suma de todas las *Salmonellas* entéricas).

PREVENCIÓN Y MEDIDAS DE CONTROL

Las medidas de control que podríamos tomar para hacer disminuir la incidencia del *Campylobacter spp.*, podrían ser las siguientes: canales de pollo a 4º C, no romper la cadena del frío, establecimiento de un método oficial o de referencia para el aislamiento del *Campylobacter spp.*, vigilancia y control de los establecimientos alimentarios que elaboran, manipulan y distribuyen alimentos (fomentar e impulsar los Sistemas de Análisis de Peligros y Puntos de Control Críticos, APPCC), educación sanitaria de los manipuladores de los alimentos y de las amas de casa (muchos de los casos se producen en el domicilio particular, sobre todo al cocer alimentos en el microondas, donde no quedan cocidos en su totalidad), sacrificio de pollos libres de *Campylobacter spp.* (en Estados Unidos utilizan fosfato trisódico como agente antimicrobiano que reduce la población de *C. jejuni*, *S. Tiphimurium* y de *E. Coli* 157:H7. No se afecta ni el gusto ni la textura de la carne y aumenta la vida útil del alimento).

El *Campylobacter spp.* es un problema de salud pública, por el número de casos declarados. Por eso hace falta identificar bien sus reservorios en el medio ambiente. Estos reservorios se tienen que relacionar con la incidencia estacional de la enfermedad y también con su naturaleza esporádica. La Industria Alimentaria ha de reconocer el alcance del problema y realizar los esfuerzos necesarios para eliminar el *Campylobacter spp.* de la cadena alimentaria.

Muchos casos de infección se producen en el hogar por la insuficiente cocción de los alimentos en los microondas

La 'grip del pollastre' colpeja de nou l'Àsia

EL DARRER BROT D'INFLUÈNCIA AVIÀRIA S'HA SALDAT AMB LA MORT DE 22 PERSONES I UN NOU EPISODI DE DESCONFIANÇA DELS CONSUMIDORS ENVERS LA CADENA ALIMENTÀRIA

Text: David Quesada

Més de 100 milions de pollastres sacrificats i 22 persones mortes fins al moment per contagi és el resultat més greu del recent brot d'influença aviària que ha afectat 9 països del Sud-est Asiàtic. Malgrat la situació comença a estar sota control, la crisi no es dona per tancada, ja que en les darreres setmanes ha tingut continuïtat amb l'aparició de brots aïllats als Estats Units, Canadà i novament als Països Baixos. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha advertit a més que la resposta a la malaltia requerirà una resposta a llarg termini.

L'episodi, a més, ha tornat a generar desconfiança envers la cadena alimentària per part dels consumidors, amb una especial incidència a Espanya. A mitjan mes de febrer, el consum de carn de pollastre havia baixat un 20% i les granges i escorxadors havien acumulat uns excedents de 3.000 tones, posant el sector en una situació molt difícil. Encara que el consum s'ha recuperat en les darreres setmanes, el fenomen demostra l'especial sensibilitat del consumidor davant d'aquests episodis de crisis sanitàries, malgrat que es produeixen a milers de quilòmetres.

UN BROT AMB CARACTERÍSTIQUES EXCEPCIONALS

Tant l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO), com l'Organització Internacional d'Epizooties i l'OMS han cridat l'atenció sobre diverses característiques excepcionals dels brots d'infecció per virus H5N1 que s'han produït en aus de corral a Àsia, i en particular sobre la seva distribució geogràfica, la seva velocitat de propagació i la seva gravetat sense precedents.

Segons els experts, l'experiència d'anys anteriors, amb episodis d'abast molt més reduït i menys ame-

L'experiència d'anys anteriors no avala la suposició que la influència aviària pugui ser controlada a curt termini

naçador que l'actual, no avala la suposició que la situació es pugui controlar a curt termini. Fins i tot en països amb bona vigilància i recursos adequats, el control ha trigat sovint fins a dos anys.

Entre les característiques úniques de la present situació es troben la concentració de les aus de corral en granges domèstiques, la falta d'experiència i la manca de recursos dels països afectats. Segons l'OMS, aquestes característiques faran molt difícil que s'aconsegueixi un control ràpid i una prevenció a llarg termini de nous brots. Segons les recomanacions dels organismes citats, el sacrifici d'animals continua essent l'actuació de primera línia per poder controlar els brots actuals.

EL VIRUS NO HA MUTAT

De moment, l'única informació positiva sobre aquest episodi és que els científics que investiguen l'epidèmia han aconseguit desxifrar el mapa genètic del virus i no han trobat cap signe de gens humans, la qual cosa allunya per ara la possibilitat que del contacte entre el virus de la grip humana i el que afecta les aus de granja aparegui un nou virus mutant davant del qual l'home no tingui defenses.

Fins avui en dia, tampoc no hi ha proves que indiquin que les aus silvestres siguin la font dels brots actuals de grip aviària hiperpatogènica per virus H5N1. De tota manera, segons l'OMS, evitar el contacte entre les aus de corral i les aus silvestres, especialment els ànecs i altres espècies aquàtiques, pot ajudar a evitar la introducció de virus poc patogènics en les poblacions d'aus domèstiques.

ARA, AMÈRICA DEL NORD

Des de principi del mes de febrer, el nombre de països asiàtics infectats pel virus H5N1 s'havia estabilitzat, segons l'OIE. Tanmateix, l'aparició de brots del subtip H5N2 a Texas (EE.UU.) i la Columbia Britànica (Canadà) va obligar la Unió Europea a suspendre la importació de polls d'un dia i ous d'aquests dos països. En aquest cas, les conseqüències econòmiques són molt més importants, ja que, en el cas dels EE.UU., la UE importa anualment 13.000 tones d'ous, xifra que representa el 25% de les importacions totals europees d'ous i té un valor econòmic de 20 milions d'euros.

ENTREVISTA A FEDERICO FÉLIX, PRESIDENT DE PROPOLLO

“La producció de pollastres a Espanya és de les més sanes de la Unió Europea”

A principi de març, a mesura que la situació als països afectats per la influència aviària començava a controlar-se, el consum de carn de pollastre es tornava a normalitzar a Espanya. El cert, però, és que a mitjans de febrer, en plena crisi, i malgrat la llunyania del problema, el consum va arribar a caure un 20% i va amenaçar seriosament l'economia d'un sector que arrossega des de fa mesos una crisi estructural provocada en gran part pels baixos preus i l'alt cost dels pinsos. Federico Félix, president de l'Associació Interprofessional de l'Avicultura de Carn d'Espanya (Propollo), ens comenta breument com ha vist aquest darrer episodi d'influència aviària.

Quina és la situació actual del sector?

La situació actual és de recuperació del consum i d'absoluta normalitat. El descens de consum de setmanes anteriors ja ha desaparegut, i en aquests moments no hi ha excedents de carn de pollastre. El que també ha influït ha estat la situació climatològica de les darreres setmanes. Tanmateix, avui estem al límit en quant a costos, els quals han pujat a causa de l'encariment del preu dels cereals i, per tant, del preu del pinso. Per això, veig molt complicat i difícil de predir el futur immediat del sector.

Creu que des de l'Administració i el mateix sector s'han pres les mesures oportunes per garantir la seguretat total de la producció nacional?

La producció de pollastres a Espanya és de les més sa-

“La ‘grip del pollastre’ del Sud-est asiàtic no té res a veure amb els episodis d'influència aviària detectats recentment a Europa i Amèrica del Nord”

nes de la Unió Europea, ja que està declarada oficialment per Brussel·les com a exempta d'influència aviària. La transmissió de la influència es produeix a través d'animals vius i Espanya no importa, ni ha importat mai, animals vius ni pollastres de cap país de l'Àsia.

S'ha insistit molt que l'actual episodi d'influència al Sud-est Asiàtic té molt a veure amb les condicions sanitàries de les explotacions de la zona. Tanmateix, en les darreres setmanes s'han detectat nous brots als Estats Units i Canadà, i no hem d'oblidar que l'any passat els Països Baixos van patir una crisi molt greu...

Els problemes sanitaris ocorreguts al Sud-est Asiàtic no tenen res a veure amb els que van experimentar l'any passat Bèlgica i Holanda, o els que s'han detectat ara a Amèrica del Nord. No són els mateixos agents patògens i per tant, la influència aviària d'Europa i Amèrica no té res a veure amb l'anomenada “grip del pollastre” d'Àsia. Cal insistir que el control sanitari de la nostra Administració sobre la producció de pollastres és molt exigent i garanteix el màxim control a productors i consumidors.

Com creu que s'hauria d'informar o educar al consumidor per evitar que aquest tipus de crisi tingui tanta repercussió sobre el consum?

Els mitjans de comunicació haurien de prendre consciència de la necessitat que les seves informacions siguin correctes i fugin del sensacionalisme, que l'únic que aconseguix és espantar momentàniament al consumidor, el qual, una cop passat el temps, recupera la confiança, però amb uns costos per al sector molt grans.

SITUACIÓ ACTUAL DE LA INFLUÈNCIA AVIÀRIA I CASOS HUMANS RELACIONATS AMB EL SUBTIP DEL VIRUS H5 (DADES A 15 DE MARÇ DE 2004) (Font: DG Salut Pública, Comissió Europea)

PAÍS	SUBTIP DE VIRUS	NÚM DE CASOS HUMANS CONF.		COMENTARIS
		casos	morts	
CAMBODJA	H5N1	0	0	8 districtes amb brots en 4 de les 24 províncies ànecs, pollastres i oques afectades. 49 brots, dels quals 46 confirmats. 14 de les 16 províncies afectades han estat eliminades de la llista d'àrees afectades
XINA	H5N1	0	0	127 brots en pollastres en 11 províncies.
INDONÈSIA	H5N1	0	0	1 brot en pollastres en una província controlat el mes de gener. L'epizootia va resorgir a dos prefectures el febrer.
JAPÓ	H5N1	0	0	3 brots en pollastres a 3 províncies. Confirmat H5N1
LAOS	H5N1	0	0	16 brots en pollastres i ànecs a 9 províncies. Epizootia controlada el gener però resorgida el febrer
REP. DE COREA	H5N1	0	0	2 brots de LPÀI (H5N2) en pollastres en 2 prefectures controlades a finals de gener. 2 nous brots informats en 2 poblacions.
TAIWAN	H5N2	0	0	61 províncies afectades amb brots en pollastres, ànecs, oques, galls dindi, estruços i guatles. Epizootia estesa amb resorgiment de brots a 9 províncies; transmissió au-home.
TAILÀNDIA	H5N1	11	7	Brots en pollastres que han afectat 57 de les 64 províncies. Transmissió au-home. Grup familiar de 3 casos humans confirmats
VIETNAM	H5N1	22	15	
TOTAL		33	22	

L'exploració ramadera i el medi ambient

L'ACTIVITAT DE LES GRANGES DE PRODUCCIÓ ANIMAL PROVOCA DIVERSOS IMPACTES AMBIENTALS QUE ES TROBEN REGULATS EN DIFERENTS NORMATIVES

Text: Miquel A. Arrufat Enginyer agrònom i consultor mediambiental.
Resum de la seva conferència pronunciada al COVB el 17 de març de 2004

Les explotacions ramaderes estan considerades com una activitat econòmica i com a tal es troben recollides a la classificació catalana d'activitats econòmiques (DOGC núm. 2034 de 4-4-95). A més, tenen un impacte potencial sobre el medi ambient i, en conseqüència, també són classificades pel Decret 143/2003, de 10 de juny, de modificació del Decret 136/1999, de 18 de maig, pel qual s'aprova el Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental, i se n'adapten els annexos.

Sobre aquest tipus d'activitat hi intervenen diferents aspectes:

- **Aspectes inherents a la pròpia activitat.** Són aquells propis i que regulen l'activitat ramadera. Es troben desenvolupats en el Decret 61/1994, de 22 de febrer, sobre regulació de les activitats ramaderes.

- **Aspectes de Benestar Animal.** La UE ha establert normatives per adaptar les explotacions ramaderes a les noves condicions de producció, tenint en compte la qualitat, la higiene, la protecció i el benestar dels animals.

- **Aspectes de prevenció de Riscos Laborals.** Es troben recollits a la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, BOE núm. 269, de 10 de novembre de 1995.

- **Aspectes sanitaris.** Recollits i definits a la Llei 8/2003, de 24 d'abril de 2003, de sanitat animal, que substitueix l'antiga Llei d'epizooties de 20 de desembre de 1952.

- **Aspectes tècnics.** En una explotació ramadera, bàsicament, es centren en el compliment de les normatives aplicables en matèria de

prevenció d'incendis (CPI-96) per part de les edificacions i del reglament de baixa tensió per part de la instal·lació elèctrica.

- **Aspectes urbanístics**

Una explotació ramadera és una de les poques activitats permeses en sòl no urbanitzable i tots aquells aspectes urbanístics que ha de complir estan recollits a les Normes subsidiàries de planejament de l'ajuntament corresponent; no oblidem que la competència exclusiva en matèria urbanística és municipal, de tota manera la Llei 2/2002 d'urbanisme de Catalunya, també recull aquest tipus d'activitat i la seva regulació.

I finalment, els aspectes ambientals, que detallarem a continuació.

- **Aspectes ambientals**

El primer aspecte ambiental a tenir en compte és l'**impacte paisatgístic**. Aquest aspecte, però, tan sols queda regulat en aquelles explotacions classificades com annex I a la Llei 3/98, ja que estan obligades a presentar un estudi d'impacte ambiental on s'inclou l'aspecte paisatgístic, o bé pel planejament urbanístic vigent a cada municipi per a la resta d'explotacions.

A continuació, s'ha de considerar l'**impacte sobre les aigües**, ja siguin subterrànies o superficials. Aquest impacte pot ser degut per dos motius:

- **Abocament d'aigües residuals.** És a dir, les aigües provinents de la neteja de les naus, les pluvials brutes i els lixiviats, o bé les aigües procedents de les sales de muntar, ja siguin de la sala de la sala en sí, conegudes com aigües verdes, o de la neteja i desinfecció de les conduccions de la llet als tancs, conegudes com aigües blanques. En tots els casos és permesa la reutilització com a aigües de reg, però caldrà obtenir el corresponent permís d'abocament per part de l'Agència Catalana de l'Aigua (Llei 29/85, de 2 d'agost, d'aigües).

- **La contaminació difusa:** és aquella contaminació produïda per una incorrecta aplicació de fèrments, purins o gallinasses als camps de conreu, que pot provocar un excés de nitrogen o de fòsfor

Les aigües residuals de les explotacions ramaderes es poden reutilitzar per al reg amb el permís de l'Agència Catalana de l'Aigua

a les aigües subterrànies. Aquest tipus d'impacte a estat tingut en compte per la Unió Europea i a l'actualitat es troba regulat per una sèrie de normatives (vegeu quadre adjunt).

Un altre aspecte ambiental important és l'**impacte sobre l'atmosfera**. La Directiva 96/61/CE, relativa a la prevenció i al control integrats de la contaminació (IPPC) inclou en el seu Annex I, codi 6.6, les instal·lacions destinades a la cria intensiva d'aus de corral o de porcs. En la incorporació d'aquesta directiva a la normativa estatal, que es va produir amb l'entrada en vigor de la Llei 16/2002, de prevenció i control integrats de la contaminació, aquestes instal·lacions van quedar contemplades en el seu Annex I amb el següent redactat:

- 40.000 emplaçaments, si es tracta de gallines ponedores o del número equivalent per altres orientacions productives d'aus,
- 2.000 emplaçaments per porcs de cria (de més de 30 kg),
- 750 emplaçaments per truges.

Són aquestes les instal·lacions ramaderes que, en compliment de la Decisió 2000/479/CE de la Comissió Europea sobre l'Inventari Europeu d'Emissions Contaminants (EPER), han de notificar aquelles dades que passaran a formar part de l'Inventari d'Emissions i Fonts Contaminants de Catalunya (EPER-CAT).

Finalment, no hem d'oblidar l'**impacte acústic**, regulat en la Llei 16/2002 de protecció contra la contaminació acústica.

GESTIÓ DELS RESIDUS GENERATS

La gestió dels residus, definida per la Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus, ha de recaure sempre en empreses autoritzades per l'Agència de Residus (antiga Junta de Residus). Els residus més habituals a les explotacions ramaderes són els següents:

- Residus zoonosanitaris: restes d'ampolletes, de vacunes, de medicaments, xeringues,...
- Cadàvers: els animals morts tenien fins fa poc l'opció d'ésser enterrats en fosses de cadàvers degudament legalitzades, però amb l'aparició de diversos problemes sanitaris, en l'actualitat tan sols es permet la seva gestió per part d'una empresa autoritzada.
- Envasos de plaguicides ambientals: envasos plàstics procedents de plaguicides, fertilitzants, desinfectants,...

- Dejeccions ramaderes: fems, purins i gallinassa o llòds procedents de la depuració d'aquests. La llei tan sols els considera residus si no es poden emprar com adob.
- Altres: olis de motor, plàstics, paper i cartró, ferralla...

La llei considera com a residus totes les dejeccions ramaderes (fems, purins i gallinasses), per la qual cosa no es poden emprar com adob.

FINESTRETA ÚNICA

La Llei 3/98 regula totes les activitats que tenen un impacte sobre el medi ambient. Aquesta normativa té en compte d'una manera directa o indirecta tots els aspectes comentats amb anterioritat, i comporta a més un seguit de novetats respecte del Reglament d'activitats molestes, insalubres i perilloses, al qual substitueix:

- Una autorització no indefinida, és a dir, la revisió de les activitats cada cert temps (de 2 a 5 anys en funció de l'activitat).
- Una finestreta única: un únic interlocutor per a tots els tràmits i gestions en matèria ambiental, en funció del tipus d'activitat: ajuntament i Oficines de Gestió Ambiental Unificada (OGAU), que inclou els permisos en matèria de residus, aire i aigua, i incorpora aspectes d'incendis, seguretat i protecció de la salut.
- Una tramitació més ràpida i uns terminis màxims de resolució d'entre 1 i 6 mesos, en funció de l'activitat.
- La inspecció i control extern per mitjà d'unes Entitats Ambientals de Control, degudament autoritzades, que realitzaran les tasques d'inspecció, control i verificació.
- Sancions econòmiques en funció de la gravetat de les faltes.

NORMATIVA SOBRE L'IMPACTE DEL NITRÒGEN EN EL CAMP

Reial Decret 261/1996, de 16 de febrer, sobre protecció de les aigües contra la contaminació produïda pels nitrats procedents de fonts agràries.

Ordre de 22 d'octubre de 1998 de codi de bones pràctiques agrícoles en relació amb el nitrògen.

Decret 283/1998, de 21 d'octubre, on es designen les zones vulnerables de Catalunya en

relació al RD 261/1996.

Decret 205/2000, de 13 de juny, d'aprobació del programa de mesures agronòmiques aplicables a les zones vulnerables amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries.

Decret 220/2001, d'1 d'agost, de gestió de les dejeccions ramaderes: obligació de disposar d'un pla de gestió de les dejeccions validat pel Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca.

La gestió dels residus ramaders l'han de fer sempre empreses autoritzades per l'Agència de Residus

El control del síndrome respiratorio bovino

LA VIGILANCIA DE LOS FACTORES DESENCADENANTES ES DE GRAN IMPORTANCIA PARA COMBATIR UNO DE LOS PRINCIPALES PROBLEMAS SANITARIOS EN EL SECTOR VACUNO

Texto: Jaime Llena Balañac, veterinario.

Los procesos respiratorios son la principal patología de los cebaderos de terneros. El número de bajas que provocan es la consecuencia directa que más nota el ganadero, si bien existen otros factores muy difíciles de valorar desde el punto de vista económico. De su control puede depender en gran medida la rentabilidad de muchas explotaciones.

En muchas ocasiones, los ganaderos requieren nuestros servicios para curar animales enfermos de *neumonía*. Esta tarea puede llegar a ser un tanto difícil, pues el proceso suele estar muy instaurado y nos llaman porque han fracasado con sus tratamientos.

El control de los procesos respiratorios empieza con los terneros sanos; cuando ya están afectados, su solución es difícil y económicamente cara. Por tanto, debemos intentar convencer al ganadero de este hecho. Los animales requieren un entorno donde estén cómodos (espacio y ventilación), con un manejo adecuado (procurar no mezclar animales de diferentes edades y orígenes) y un programa sanitario (profilaxis y tratamientos) en función de las características de la explotación. Ahí está nuestro trabajo de futuro, en la *medicina de la producción*, no en ir a curar un ternero moribundo.

EL SÍNDROME RESPIRATORIO BOVINO (SRB)

Estos procesos no se pueden definir como una enfermedad concreta, por no estar ocasionados por un patógeno determinado. Por tanto, actualmente se les denomina Síndrome Respiratorio Bovino (SRB) por su carácter multifactorial. Los tres elementos implicados en esta patología son el animal, los agentes patógenos (virus y bacterias) y el entorno donde está ubicado el animal. Cada uno de estos factores no actúa aisladamente, sino que interaccionan entre ellos. Si el estado inmunitario de los animales es bueno y el entorno donde se crían es adecuado, las alteraciones del estado sanitario de los terneros, por muy virulentos que sean los agentes patógenos, van a ser escasas. Por el contrario,

animales muy estresados en unas condiciones de cría inadecuadas son vulnerables a agentes patógenos poco virulentos.

El sistema respiratorio del ganado vacuno no está adaptado a las instalaciones cerradas, por lo que se vuelve más vulnerable a los agente patógenos.

EL TERNERO

El ganado vacuno está adaptado al medio exterior. Las características de su sistema respiratorio no son las más adecuadas para las actuales explotaciones cerradas, por lo que se vuelven más vulnerable a los agentes patógenos.

Además, los animales menores de un año no son suficientemente maduros desde el punto de vista funcional, pero sí desde el punto de vista morfológico y anatómico; por esto son más susceptibles de padecer el SRB. Estas características van a limitar la capacidad de respuesta ante una agresión, pero no son un factor decisivo, pues el pulmón posee unos mecanismos de defensa importantes.

El estrés que sufren los animales produce una depresión de estas defensas que también se pueden ver alteradas por algunos virus inmunosupresores.

LOS AGENTES PATÓGENOS

El número de microorganismos que pueden estar presentes en el SRB es amplio y variado. Además, los mismos agentes patógenos pueden dar distintas sintomatologías y un mismo cuadro

clínico puede ser producido por diferentes patógenos. De ahí lo complicado que resulta diagnosticar el agente causal de estos procesos y en consecuencia su tratamiento y prevención.

Existen tres tipos de agentes implicados en el SRB: virus, bacterias y parásitos pulmonares. Estos últimos no los vamos a considerar pues en cebaderos tienen poca importancia.

Virus. Los virus por sí solos pueden causar un SRB, pero generalmente de poca importancia si no hay una complicación bacteriana o fenómenos inmunopatológicos. Los cuatro virus principales implicados en estos procesos son :

- Respiratorio Scintial Bovino (RSB)
- Parainfluenza 3 (PI3)
- Enfermedad de las Mucosa o Diarrea Vírica Bovina (BVD)
- Herpesvirus Bovino tipo1 (BHV1) o Virus de la Rinotraqueitis Bovina (IBR)

Algunos autores citan otros virus, como el Adenovirus Bovino o el Coronavirus Respiratorio, etc.

Bacterias. Generalmente la acción de estos patógenos es secundaria a un proceso vírico, si bien en determinadas circunstancias pueden desencadenar un proceso respiratorio.

La *Mannheimia haemolytica* (anteriormente *Pasteurellas haemolytica*) y *Pasteurella multocida* son las bacterias que suelen aislarse en la mayoría de estos procesos. Otras bacterias que pueden estar presentes en estos procesos son los mycoplasmas, estreptococos, haemophilus, etc.

Un aspecto importante en la patología del sistema respiratorio de los bovinos es la capacidad

de los agentes microbianos implicados para mantenerse inactivos en el animal durante largos periodos sin producirle problema alguno, reactivándose al presentarse condiciones adecuadas para ello. El ganado vacuno en general es portador sano de varios de los agentes descritos. Debido a ello, la detección de anticuerpos o el aislamiento de alguno de los agentes tiene poco valor desde un punto de vista exclusivamente práctico.

EL ENTORNO

Es el factor que menos se tiene en consideración, pero quizás el más importante, pues generalmente causa la aparición y la intensidad de los brotes de SRB.

El entorno determina el microbismo ambiental y colabora en mantener la capacidad de defensa del animal. Engloba aspectos muy variados, como la geografía, el clima y los sistemas de producción en sus variables físicas, ambientales, económicas y de manejo (Cuadro 1). Todos estos factores a nivel práctico actúan, en la mayoría de los casos, como agentes estresantes o inmunomoduladores.

DESARROLLO DEL SRB

En la práctica, realizar un diagnóstico diferencial resulta muy difícil y el único interés práctico es tratar de identificar los patógenos más activos para poder hacer las modificaciones oportunas en el Programa Sanitario.

Los procesos respiratorios en los cebaderos de terneros, independientemente de los agentes patógenos, presentan un cuadro clínico similar,

con síntomas inespecíficos (fiebre, decaimiento, inapetencia, tos...) que pueden evolucionar o no de un cuadro subclínico a una enfermedad aguda fatal. La evolución está relacionada con la interacción entre los agentes patógenos, las particularidades inmunológicas de cada animal y la influencia del entorno, lo que determina que en un mismo grupo la respuesta a las infecciones sea muy diversa.

El verdadero control del SRB en una explotación pasa por identificar los factores estresantes sobre los terneros. También es importante diferenciar el factor de riesgo del animal en función de su estadio en el ciclo productivo. El control eficaz de estos procesos radica en una colaboración directa con el ganadero, ofreciéndole nuestro asesoramiento en todos los aspectos que pueden incidir en su control y de esta forma mejorar la rentabilidad de su explotación.

El verdadero control del SRB en una explotación pasa por identificar los factores estresantes sobre los terneros

FACTORES QUE INFLUYEN EN LA APARICION DEL SRB	
CONSECUENCIAS DE LA ENTRADA DE ANIMALES	Transporte y/o paseo por las ferias Estado inmunitario deficiente a la llegada (mal encastrados, ...) Estado nutricional a la llegada
AMBIENTE FISICO	Cambios bruscos de temperatura Corrientes de aire Humedad relativa del aire (generalmente exceso) Hacinamiento Falta de ventilación Presencia de gases irritantes (amoniac) y polvo Inmovilización Paso de cama de paja a rejilla Densidad de animales elevada
ALIMENTACION	Sobrealimentación Micotoxinas Cambios bruscos de ración Alimentación desequilibrada Agua de bebida contaminada
AMBIENTE SOCIAL	Agrupamientos y reagrupamientos Lotes de distintas edades Manipulaciones frecuentes
MANEJO	Cuidador Separación de enfermos y crónicos Destete precoz Medidas Profilácticas inadecuadas que favorecen la aparición de antibioresistencia Utilización de medicamentos inapropiados Sobredosificaciones Supresión de tratamientos antes de tiempo

La sustitución eficaz de los antibióticos

LA BÚSQUEDA DE SUSTANCIAS ALTERNATIVAS, LA APLICACIÓN DE LA GENÉTICA MOLECULAR Y NUEVAS ESTRATEGIAS DE MANEJO, PRINCIPALES VÍAS DE INVESTIGACIÓN

Texto: Edgar García Grup de Nutrició i Alimentació Animal, Facultat de Veterinària, UAB.

Tras la prohibición por parte de la UE de la mayoría de antibióticos como promotores de crecimiento (APC) en alimentación animal, la búsqueda de alternativas se ha convertido en uno de los campos de estudio más importantes en la alimentación porcina. La desaparición de los APC del mercado ha dejado un vacío difícil de llenar, pero también supone una oportunidad para muchas compañías, lo que ha producido en los últimos años una gran inversión del sector privado para encontrar nuevas estrategias.

LA ESTRATEGIA LÓGICA

La principal estrategia utilizada en la búsqueda de alternativas a los APC ha sido el desarrollo de sustancias que disminuyen la carga microbiana total presente en el intestino. En esta estrategia se enmarcan productos de actividad antimicrobiana como es el caso de los acidificantes (fórmico, propiónico, láctico, etc), o minerales como el Cu o el Zn. Si bien no siempre presentan una actividad antimicrobiana comparable a la de los antibióticos, los resultados obtenidos son positivos, observándose notables mejoras productivas en animales no tratados con APC.

Actualmente se está estudiando también el efecto de determinados extractos de plantas (aceites esenciales). Sin embargo, el concepto extractos de plantas comprende un grupo muy numeroso y heterogéneo de sustancias, por lo que en la actualidad se está realizando un esfuerzo notable por caracterizar *in vitro* la actividad de los diferentes extractos. Entre los extractos más importantes se encuentran el Car-

vacrol y el Thymol presentes en el orégano y en el tomillo.

Un avance importante en el desarrollo de estos nuevos aditivos es el control de la liberación (*controlled-release*) de éstos en el tracto digestivo. Con frecuencia las sustancias pueden ser rápidamente absorbidas o neutralizadas por la

La desaparición de los antibióticos como promotores del crecimiento supone una oportunidad para muchas compañías que trabajan en el campo de la nutrición animal.

Actualmente también se está estudiando el efecto de determinados extractos de plantas, conocidos como aceites esenciales

Un avance importante en el desarrollo de estos nuevos aditivos es el control de la liberación de los mismos en el tracto digestivo

En la relación animal-microbiota, toma cada vez más importancia conocer qué papel juega la respuesta inmune de éste

barrera que supone el estómago, los enzimas intestinales u otros mecanismos digestivos del animal, lo que reduce su acción en tramos posteriores. Existen diferentes técnicas de protección, como la encapsulación con celulosas o grasas, desarrolladas para la farmacología humana que, si bien a veces resultan caras, proporcionan mejoras muy notables en los efectos de estas alternativas.

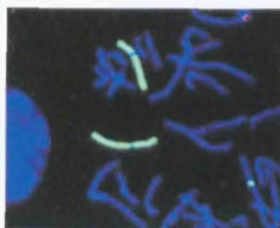
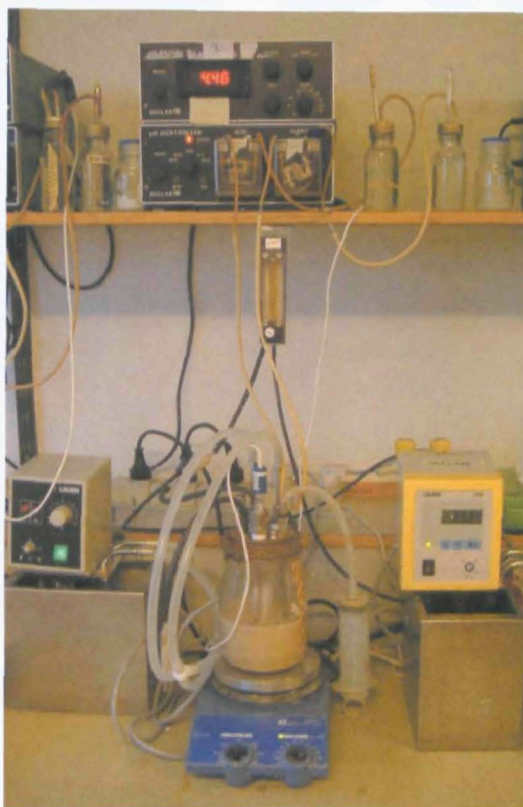
UN NUEVO CONCEPTO DE "SALUD INTESTINAL"

Poco a poco, y aprovechando los avances de la alimentación humana, se han ido incorporando a la lista nuevas estrategias dirigidas a mejorar el llamado "ambiente intestinal". En particular los avances recientes en genética molecular permiten conocer de una manera mucho más exacta la compleja relación que se establece entre el animal y la microbiota presente en su intestino. Actualmente es posible trabajar con especies bacterianas que hasta hace poco tiempo eran de difícil estudio por ser no cultivables. En este contexto se están desarrollando de manera muy sólida estrategias tan conocidas como el uso de los prebióticos, probióticos y simbióticos. En general se trata de la incorporación de sustratos (prebióticos), agentes microbianos (probióticos) o la suma de ambos (simbióticos) con el objetivo de desarrollar un crecimiento microbiano equilibrado y positivo.

Por otra parte, en la relación animal-microbiota toma cada vez más importancia conocer qué papel juega la respuesta inmune del animal. Esta respuesta supone un gasto de nutrientes muy importante incluso en animales aparentemente sanos y la presencia de diferentes microorganismos determina diferencias en la respuesta inmune. Así otro tipo de alternativas de futuro son todas aquellas sustancias de acción inmunomoduladora o inmunoreguladora. Aún es pronto para poder definir exactamente sus mecanismos de acción, pero ya se han obtenido resultados interesantes con el uso de plasma porcino, proteínas del huevo o de extractos de mucosa intestinal.

ESTRATEGIA INTEGRAL DE MANEJO

Sin embargo, no sólo se están planteando estrategias que implican el uso de aditivos, sino que también se proponen modificaciones integrales en la alimentación o manejo de los animales. Algunos países proponen además cambios radicales en los sistemas de alimentación para optimizar este ambiente intestinal y permitir al cerdo expresar su máximo potencial de crecimiento. Este es el caso de la alimentación

En la imagen superior: las nuevas metodologías in vitro permiten realizar screenings de los aditivos a testar de manera rápida y barata, además de evitar la utilización de animales en las investigaciones.

Izquierda: Los avances en las técnicas de estudio de las poblaciones microbianas han permitido entender mucho mejor la relación microbiota-animal. En las fotos pequeñas, de arriba abajo, los clásicos recuentos en placa y una imagen obtenida por la técnica del FISH.

líquida desarrollada en Dinamarca, que consigue importantes cambios en el tracto gastrointestinal del cerdo (por ejemplo un menor pH gástrico) que podrían ser útiles a la hora de afrontar una eventual infección por vía digestiva.

Bajo esta nueva perspectiva, los investigadores deben ser conscientes de la importancia de integrar conceptos de la nutrición animal con conceptos hasta el momento casi exclusivos de la patología. Un caso clarísimo que requiere de esta integración sería el caso del lechón precozmente destetado, donde la diferencia entre los APC y los antibióticos como terapéuticos es muy difícil de definir.

Así pues, cuando aún se están entendiendo algunos mecanismos de acción de los APC, las estrategias de desarrollo de alternativas se encuentran en un momento en el que han dejado de ser alternativas a los APC para ser estrategias de optimización del ambiente intestinal.

Algunos países proponen cambios radicales en los sistemas de nutrición para optimizar el ambiente intestinal de los animales

EL SECTOR AVÍCOLA, EL MÉS AFECTAT PER L'AMPLIACIÓ DE LA UE

El sector avícola dels 10 països que ingressaran en la UE l'1 de maig pot ser el que es trobi en millor situació per competir amb els actuals membres, segons l'informe que la Comissió acaba de presentar sobre les perspectives a mitjà termini en els mercats agraris a la UE del 2003 al 2010. Això es deu a les inversions realitzades per capital estranger tant en la producció com en el processament en els nous estats membres. La producció avícola pot augmentar de 10,9 milions de tones el 2004 a 11,9 milions el 2010. Després de l'adhesió, es preveu que una part de la producció, estimada en 600.000 tones, es dirigeixi cap als actuals estats membres.

LES CRISIS SANITÀRIES FAN BAI-XAR LES EXPORTACIONS DE CARN

Un terç aproximadament de les exportacions mundials de carn, equivalent a sis milions de tones, pateix actualment les conseqüències de diferents brots de malalties dels animals, segons l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO). Les pèrdues podrien arribar als 10.000 milions de dòlars si les prohibicions a les importacions es mantenen durant el 2004. Com a exemple, els 9 països asiàtics on s'han registrat brots d'influença aviària, més els EE.UU. i Canadà, exporten cada any quatre milions de tones de carn de pollastre, quantitat que suposa la meitat del comerç mundial d'aquest producte.

ENERGIA RENOVABLE A PARTIR DE SUBPRODUCTES AVÍCOLES

L'empresa britànica Banham Poultry posarà en marxa una planta d'energia

renovable que utilitzarà com a matèria primera els subproductes avícoles d'escorxador. La instal·lació, que se situarà a Norfolk (Regne Unit), aplicarà una tecnologia coneguda com a piròlisi i gasificació, que consisteix en l'escalfament dels subproductes secs en condicions anaeròbies, per a produir gas combustible que és utilitzat al mateix temps per produir electricitat. Les estimacions apunten que la planta serà capaç de consumir 1.200 tones de matèria primera a la setmana i de produir 5,5 megawatts d'energia renovable.

NOU ENFOCAMENT PER AL CONTROL D'E. COLI EN PORCS

Un grup d'investigadors dels EE.UU. ha desenvolupat una alternativa als antibiòtics per controlar *E. coli*, una de les principals causes de malaltia i mort en els garrins. El mètode consisteix en la colonització d'una mescla de bactèria beneficiosa anomenada RPCF en el sistema intestinal dels garrins. Aquesta mescla s'obté d'altres porcs i ajuda a establir poblacions sanes de microbis en els budells molt més ràpidament que d'altra forma. Els resultats obtinguts fins al moment indiquen que la mescla RPCF de bactèries beneficioses redueixen la malaltia, mort i despeses de medicació per les infeccions d'*E. coli*, en comparació amb els porcs no tractats.

MALALTIES INFECCIOSES EMERGENTS DELS ANIMALS

L'Organització Internacional d'Epizooties (OIE) ha identificat diverses mal-

alties emergents en els animals i en els humans arreu del món. Algunes d'aquestes malalties són la tuberculosi bovina, la verola del mico, la ràbia, el virus del Nil Occidental, la síndrome respiratòria aguda severa (SARS) i la influència aviària. Segons l'OIE, no és estrany que algunes d'aquestes malalties siguin d'origen animal. Al voltant del 60% dels patògens humans existents i diversos dels apareguts durant els darrers 20 anys, poden rastrejar-se fins als animals i, en molts casos, s'ha provat el vincle entre aquests i la fauna silvestre. Entre les teories que intenten explicar aquest increment de la transmissió de patògens entre les diverses espècies s'inclou l'expansió de les poblacions humanes amb més contacte amb els animals salvatges.

DESTRUCCIÓ DE MER MITJANÇANT OBTENCIÓ DE PLASMA

Un projecte Eureka amb el suport de la Unió Europea està desenvolupant un generador de plasma per destruir els Materials Específics de Risc (MER). El plasma, anomenat quart estat de la matèria, s'obté a temperatures molt elevades, de l'ordre de 10.000 graus, descomposant i ionitzant la matèria a nivell molecular. La tecnologia d'obtenció de plasma està desenvolupada per a matèries inorgàniques i ara s'està adaptant per a la matèria orgànica, com els MER. El principal problema és l'elevat contingut en aigua d'aquests residus. Segons els investigadors, el mètode serà viable econòmicament, fins i tot a petita escala, reduint el cost actual entre un 20% i un 40%, sense el problema actual d'emissions o residus tòxics.

Gustor XXI

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

LA GAMA ESPECÍFICA DE PROMOTORES NATURALES

*Porque cada uno
es diferente...*

te lo agradecerán

NOREL & NATURE
N U T R I C I O N

*...atiende
sus necesidades*

Noves prestacions per als autònoms

S'AMPLIA EL PERÍODE DE PROTECCIÓ PER INCAPACITAT TEMPORAL I S'INTRODUUEIX LA POSSIBILITAT D'ACCEDIR A LA COBERTURA PER CONTINGÈNCIES PROFESSIONALS

Text: Jordi Fàbrega. Gestoria Fàbrega, S.A.

Amb la promulgació el passat 10 d'octubre del Reial Decret 1273/2003, el Govern central ha introduït una sèrie de millores en el règim de protecció dels treballadors autònoms, algunes de les quals van entrar en vigor de forma immediata i altres ho han fet amb el canvi d'any.

Fins a l'aprovació de l'esmentada norma, els treballadors autònoms podien optar per tenir o no coberta la prestació econòmica per incapacitat temporal. Aquells que optaven per tenir-la cotitzaven el 28,30 % de la seva base de cotització, i com a contraprestació, a més de les cobertures generals del sistema, obtenien la cobertura quant a la prestació econòmica, que per al cas de la incapacitat temporal era:

- Del 15è al 20è dia, el 60% de la base de cotització
- Del 21è dia en endavant, el 75% de la base de cotització.

En cas de no haver-hi optat, la cotització per les cobertures generals del sistema era del 26,50 %.

Amb la promulgació del Reial Decret, a partir de l'1 de novembre de 2003, i de forma obligatòria per a aquells treballadors autònoms que haguessin optat per tenir coberta la prestació econòmica per incapacitat temporal, s'amplia el període de protecció des del quart dia de la baixa mèdica, i s'aixeca el tipus de cotització de forma automàtica al 29,8 %.

Per gaudir d'aquesta prestació, no és necessari fer cap tràmit. Si ja s'havia optat per tenir coberta la prestació econòmica per incapacitat temporal, la millora de la prestació derivada d'aquesta, així com el tipus de cotització, s'ha aplicat de forma automàtica des de l'1 de novembre de 2003.

COBERTURA PER CONTINGÈNCIES PROFESSIONALS

L'altra gran novetat del Reial Decret és la possibilitat d'accedir a partir de l'1 de gener del 2004 a la cobertura per contingències professionals (accidents de treball i malalties professionals). S'incrementa la protecció per accident de treball i malaltia professional a través de les següents prestacions:

- Assistència sanitària: atenció especialitzada, traumatologia i cirurgia ortopèdica, rehabilitació,

recuperació funcional i fisioteràpia, proves diagnòstiques, transport sanitari, finançament farmacològic, valoració del dany corporal, procediments quirúrgics, hospitalització amb llit d'acompanyant, atenció odontològica

- Prestació econòmica d'incapacitat temporal des del dia següent al de la baixa mèdica (75% de la base reguladora)
- Prestacions per incapacitat permanent
- Prestacions per mort i supervivència
- Indemnitzacions a tant alçat per lesions permanents que no causin incapacitat.

Per accedir a aquestes cobertures, Els treballadors autònoms que hagin optat per la protecció d'incapacitat temporal hauran de sol·licitar-la un cop transcorreguts els successius períodes de tres anys des que es van donar d'alta en el sistema, i caldrà que la demanin abans de l'1 d'octubre de l'any que es tracti, amb efectes des de l'1 de gener de l'any següent. Com que el termini per sol·licitar la prestació va finalitzar el passat mes de febrer, els treballadors que s'hi vulguin acollir a partir d'ara hauran d'esperar al compliment de l'esmentat període de tres anys per demanar-la.

Els treballadors autònoms que es donessin d'alta a partir de l'1 de gener de 2004 podrien acollir-se voluntàriament a aquesta millora en la cobertura de contingències professionals si simultàniament opten per acollir-se a la cobertura d'incapacitat temporal, a través del document d'alta TA 0521.

El nou règim de protecció dels treballadors autònoms contempla la percepció de la prestació econòmica per incapacitat temporal a partir del quart dia.

VETERINARIS UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

SENSE FRONTERES

Floridablanca, 66-72 local 5 - 08015 BARCELONA - TEL. 93 423 70 31

Veterinaris Sense Fronteres és una organització no governamental que treballa per al desenvolupament de les comunitats rurals del Tercer Món.
Amb la compra d'aquest producte estàs col.laborant amb els pagesos de Guatemala, Uganda, Bolívia...
Ajuda'ns a crear granges de vida

SAMARRETA GALLINES

100% cotó,
color blau marí.
Màniga llarga.
Talla XL - Ref: 3631
Talla L - Ref: 3632
Talla M - Ref: 3633
Talla S - Ref: 3634
Preu: 18 €

SAMARRETA LLAMES

100% cotó,
color teula.
Màniga llarga.
Talla XL: Ref. 3627
Talla L: Ref. 3628
Talla M: Ref. 3629
Talla S: Ref. 3630
Preu: 18 €

TASSA LLAMES

Referència: 3622
Preu: 8 €

**PER NADAL REGALA
PRODUCTES DE
VETERINARIS SENSE
FRONTERES**

TASSA ANIMALS

Referència: 3621
Preu: 8 €

DESUADORA VACAMUNDI

100% cotó,
color blau marí.
Talla XL - Ref. 3623
Talla L - Ref. 3624
Talla M - Ref. 3625
Talla S - Ref. 3626
Preu: 28 €

BUFF

Referència: 3620
Preu: 10 euros

BUTLLETA DE COMANDA

POTS FER LA TEVA COMANDA PER:
TELÈFON: 93 439 77 84 - FAX: 93 430 68 53
E-MAIL: yukon@retemail.es
CORREU:

CAMISETA SOLIDÀRIA

París, 150 -4º-3ª - 08036 BARCELONA

NOM I COGNOMS .....

DOMICILI .....

C. POSTAL ..... POBLACIÓ .....

PROVÍNCIA ..... TEL .....

¿ETS SOCI/A DE VETERINARIS SENSE FRONTERES? Sí No

Referència	Article	Quantitat	Preu
Despeses de tramesa:			4 euros
TOTAL (I.V.A. inclòs, excepte Canàries)			

* Les comandes es serviràn per correu contra-reembossament en una termini aproximat de 15 dies. No s'accepten xecs ni girs postals. Horari de comandes per telèfon: de 9h a 14h i de 13h a 16h, de dilluns a divendres.

Campionat d'esquí: una cita clàssica

MÉS DE 130 PERSONES SE CITEN A PORTAINÉ EN LA NOVENA EDICIÓ D'UN DELS ACTES MÉS TRADICIONALS DEL CALENDARI ESPORTIU I SOCIAL DELS VETERINARIS

Text: Dani Giménez

El passat 6 de març es va realitzar a Portainé (Pallars Sobirà) la novena edició del Campionat d'Esquí del Col·legi de Barcelona així com la segona dels Veterinaris de Catalunya. Aquest any, han gaudit del cap de setmana a la neu més de 130 persones, de les quals 98 han participat en la competició entre adults i nens, tots ells veterinaris, familiars o amics. Aquesta xifra suposa el rècord absolut de participació de totes les edicions realitzades fins a la data.

La prova, com sempre, va consistir en un eslàlom de dues mànigues realitzat a la pista de l'Estadi. Els participants van optar al Trofeu Merial al millor temps de dues mànigues de qualsevol persona inscrita; al trofeu del Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya al millor temps de dues mànigues per veterinaris exclusivament; al trofeu Pfizer a la millor combinada mitjana dels dos descensos; al trofeu Avepa a la categoria infantil; al trofeu Draxxin-Pfizer al descens més concentrat i al trofeu Anabiol a la seguretat en el descens. Els nens van fer la mateixa prova que els adults la qual cosa va permetre evidenciar l'excel·lent nivell dels més joves. Cal esmentar que aquest any, a més dels catalans, hem tingut una representació molt elevada de veterinaris d'Aragó, així com representants d'Andalusia i d'Euskadi.

La mateixa nit del Campionat es va fer una magnífica i emocionant baixada amb torxes. Aquesta activitat, juntament amb una esplèndida xocolatada prèvia, va ser possible gràcies a la col·laboració del Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya.

Durant la festa de lliurament de premis es van rifar entre els assistents diversos lots de regals aportats pels col·laboradors (pernils, anoracs, jersers, forfets, baixades de ràfting, etc.) Tots els participants es van portar de record la samarreta oficial del campionat, patrocinada per 30-90 PROMOCIONS SL i dissenyada per Joan de Tomás.

L'endemà de la festa, amb moltíssima neu i un sol esplèndid, la majoria dels participants van gaudir d'una nova i magnífica jornada d'esquí, fet normal si es considera que l'hotel triat per a la ocasió (Portainé 2000) és a peu de pistes.

Com sempre, les despeses generades per aquest Campionat han estat assumides per LABORATORIOS ANABIOL i per PFIZER SALUD ANIMAL; sense la seva desinteressada col·laboració l'acte no hagués estat possible. A més, Merial va cedir trofeus per als guanyadors i participants, mentre que AVEPA va aportar els premis per als nens que van participar-hi. També hi van col·laborar amb regals Frio Limpio de Aragón SL, Friskies-Nestlé, el diari SPORT, Vetoquinol, MAJOMI-Sort, la mateixa estació d'esquí de Portainé, Distrivet, Realtech i el Club d'Esquí Portainé.

La Comissió d'Esquí agraeix l'inestimable ajut de les empreses patrocinadores i col·laboradores, així com l'esperit esportiu de tots els participants en el IX Campionat del COVB i 2n dels Veterinaris de Catalunya i us convida a participar en el desè Campionat que pretenem que sigui un esdeveniment especial. Ja us avancem que el volem fer l'últim cap de setmana de febrer de 2005 a l'estació de Portainé.

Els participants van poder practicar l'esquí sota unes condicions meteorològiques magnífiques i un estat de la neu molt bo.

RESULTATS

TROFEU MERIAL CLASSIFICACIÓ MASCULINA

Classificació	Participant	Temps
1	DAVID IBORRA	00:40:64
2	LLUÍS LLUCH	00:40:86
3	DANIEL LINAL	00:42:18
4	ROGER SEMPÈRE ROIG	00:42:95
5	JOAN PUBILL	00:44:23
6	DANI GIMÉNEZ ROIG	00:45:81
7	DAVID BUSTAMANTE	00:47:26
8	CARLOS CASBAS	00:49:14
9	JOAN de TOMÀS	00:49:21
10	LUIS VISPE	00:49:27
11	MARC BOSCH	00:49:90
12	ALBERT GRAU	00:50:12
13	NACHO SALAZAR	00:50:35
14	JOAN MOLIST Jr	00:51:50
15	OSCAR GÓMEZ	00:51:52
16	CHISPU PONS	00:51:83
17	JORDI FERRÉS	00:52:14
18	PAU BALAGUÉ	00:52:24
19	JOAQUIM FARRÈS MARISCH	00:52:48
20	FERRAN FLO	00:52:95
21	MARIANO MATAS	00:53:11
22	IGNACIO ZARAZAGA	00:53:72
23	MARCOS BELDA	00:54:61
24	RICARDO GIMÉNEZ ROIG	00:55:24
25	JAUME BALAGUE	00:55:44
26	RAMON VIDAL	00:55:88
27	ALBERT FERRÁN	00:57:78
28	ORIOL CABARROCAS	00:58:10
29	RICARD MAGAÑA	00:58:24
30	QUIM MARTÍNEZ	00:58:70
31	DAVID CLEMENTE	00:59:79
32	JAVIER FERNÁNDEZ	01:01:24
33	CARLOS PLAZA	01:01:64
34	RICARDO RUSCONI	01:02:23
35	RICARDO ESCANDELL	01:02:65
36	ISIDRE FERRAN ALLUÉ	01:03:50
37	ALBERT GALINDO PEUGEOT	01:03:51
38	JAVIER CORNAGO	01:04:80
39	FERNANDO MUÑOZ	01:05:92
40	MIQUEL VALLS	01:05:94
41	PACO BURRIAL	01:09:08
42	NACHO CLEMENTE	01:12:84
43	FERRAN VALLS CHACÓN	01:15:88
44	ENRIC BLADÉ CREIXENTI	01:16:77
45	JAVIER RABADÁN	01:16:80
46	MIGUEL ANGEL FRANC	01:26:39
	LLUÍS GARRÉ	desq.
	JOSÉ L. ZALVEMADRIZ	desq.
	PASCAL BOUDOUR	desq.
	ALEX MARÇAS	desq.
	JAUME REGUANT	desq.
	QUIM ORDEIG	desq.
	SITO VÁZQUEZ	desq.

TROFEU MERIAL CLASSIFICACIÓ FEMENINA

Classificació	Participant	Temps
1	MARTA LLUCH	00:52:37
2	MARIA MARTIN	00:52:75
3	MARIA FARRÈS CID	00:54:03
4	KRISTINA GOROSPE	00:54:08
5	ADRIANA RUIZ	00:54:33
6	MARTA LIÑAN	00:54:61
7	CARME CHACÓN	00:55:69
8	SARA LÓPEZ	00:56:28
9	NOELIA GÓMEZ	00:56:91
10	PATATI BATALLA	00:57:65
11	AMAYA PÉREZ	01:05:89
12	CRISTINA CASAS	01:07:70
13	SUSSANA CHACÓN	01:07:74
14	LAURA VALLS CHACÓN	01:00:31
15	SYBILLE GRAMAGLIA	01:00:57
16	REBECA FERRÉS	01:00:67
17	TERESA LUIS	01:02:67
18	MIRIAM ALBERICH	01:04:11
19	Mª JOSÉ RELANO	01:04:12
20	ROSA M CID MARESME	01:04:87
21	PATRICIA FERNÁNDEZ	01:07:02
22	CARLA LLORENS	01:07:61
23	MARTA MARTÍ	01:07:73
24	M DOLORES MATALOBOS	01:09:18
25	RUTH SOLER GODÁS	01:10:96
26	MERCÉ FARRÈS CID	01:11:73
27	RUTH FERRÁN	01:11:75
28	PALOMA PELEGRIN	01:12:16
29	PILAR CASTRO	01:12:73
30	ANNA FERRÈS PADRÓ	01:13:66
31	DOLORS NÚÑEZ	01:16:35
32	ELISENDA FARRÈS CID	01:18:19
33	CAROLINA MOLIST	01:20:83
34	CECILE ROUSSEAU	01:23:66
35	LOURDES RIC	01:25:36
36	Mª JOSÉ NASARRE	01:35:41
37	ÁFRICA FERNÁNDEZ	01:51:41
38	PINETA FERNÁNDEZ	01:58:20
39	SILVIA CARDACCI	03:11:57
40	GI SELA PONS	03:29:59
41	MARIANA LÓPEZ	08:29:65
	JUDITH NASARRE	desq.
	PATRICIA MIÑANA	desq.
	COCA NASARRE	desq.
	SÓNIA AYALA	desq.

TROFEU CONSELL DE COL·LEGIS VETERINARIS DE CATALUNYA

Millors Veterinàries (de 9)		Millors Veterinaris (de 19)	
1ª	Kristina Gorospe	1r	Dani Giménez
2ª	Carme Chacón	2n	Jordi Ferrés
3ª	Amaya Pérez	3r	Ferran Flo

TROFEU AVEPA INFANTIL

Classificació	
1r	Joan Molist Badiola
2a	Maria Farrès Cid
3r	Albert Ferrán
4a	Laura Valls Chacón
5a	Mercé Farrès Cid
6a	Ruth Ferrán
7è	Ferran Valls Chacón
8a	Elisenda Farrès Cid

TROFEU PFIZER (combinada)

1r	Lluís Lluch	00:40:86//00:41:35	00:41:10
2n	David Iborra	00:40:64//00:42:51	00:41:58
3r	Daniel Liñan	00:43:86//00:42:18	00:43:02
4t	Roger Sempere	00:42:95//00:43:12	00:50:87
5è	Joan Pubill	00:44:23//00:45:59	00:44:91
6a	Dani Giménez	00:46:27//00:45:81	00:46:04
7a	Carlos Casbas	00:49:25//00:49:14	00:49:20
8è	Joan de Tomàs	00:49:67//00:49:21	00:49:44
9è	David Bustamante	00:47:26//00:53:28	00:50:27
10è	Luis Vispe	00:51:27//00:49:27	00:50:27
16a	Maria Martin	00:53:25//00:52:75	00:53:00

TROFEU DRAXXIN DE PFIZER (al descens més concentrat)

Mariana López: 8 minuts, 29 segons, 65 dècimes (que es diu ràpid)

PREMI ANABIOL (a la seguretat)

Noelia Gómez: Perquè va caure tres vegades durant el descens i totes tres vegades es va tornar a aixecar per continuar i acabar la cursa. Això és seguretat.

La demarcació de Tarragona inaugura una sala d'actes

LA REFORMA DE LA INSTAL·LACIÓ PERMETRÀ POTENCIAR L'ACTIVITAT DE FORMACIÓ, DE GRAN IMPORTÀNCIA PER AL FUTUR DELS COL·LEGIS PROFESSIONALS

Text: David Quesada

Dins del programa d'actes amb els quals la institució celebra enguany el seu centenari, el passat 6 de març va tenir lloc la inauguració oficial de la nova sala d'actes del Col·legi de Veterinaris de Tarragona (COVT).

L'acte va comptar amb una significativa representació política i professional. A més del president del COVT, Àngel Guerrero, van estar presents la delegada del Govern central a Catalunya, Susanna Bouis, acompanyada del subdelegat a Tarragona, Àngel Sagardoy; el delegat de la Generalitat de Catalunya a les comarques tarragonines, Xavier Sabaté; el president del Consejo General de Colegios Veterinarios de España, Juan José Badiola; i el president del COVB i del Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya, Francesc Monné.

En els parlaments, tots els professionals van destacar la importància de la veterinària en la societat, i especialment en l'àmbit de la salut pública. Per la seva banda, Àngel Guerrero va afirmar que amb la remodelació de la sala d'actes, el COVT pretén donar resposta a un dels reptes que tenen els Col·legis Professionals, el de la formació continuada, per tal d'assegurar l'excel·lència tècnica i científica dels professionals.

L'acte també va servir per descobrir una placa commemorativa amb les fotografies dels onze presidents que ha tingut el Col·legi de Tarragona al llarg d'aquest primer segle d'existència.

La promoció 1989-1994 prepara la celebració del desè aniversari

Enguany es compleixen 10 anys de la promoció 1989 - 1994 que es va llicenciar a la Facultat de Veterinària de la UAB. Per celebrar l'efemèride, s'està impulsant el retrobament dels companys de promoció, en un acte que es concretarà al llarg de l'any.

Els qui formeu part d'aquesta promoció i voleu rememorar els anys d'estudi i conèixer com els ha anat a la resta de companys en aquests deu anys transcorreguts, us podeu posar en contacte amb Ana Avellaneda, a l'adreça de correu electrònic cancalvet@telefonica.net.

A la imatge de dalt, la delegada del Govern central a Catalunya, Susanna Bouis, talla la cinta d'inauguració de la nova sala d'actes del COVT assistida pel president del Col·legi, Àngel Guerrero (segon per l'esquerra) i el delegat de la Generalitat a Tarragona, Xavier Sabaté; en segon terme, el president del COVB, Francesc Monné (primer per l'esquerra) i Àngel Sagardoy. En la foto inferior, la nova sala d'actes es va omplir de goma a goma per escoltar els parlaments de les personalitats convidades. Sota aquestes línies, Àngel Guerrero mostra a la delegada del Govern una placa amb els presidents del Centenari del COVT.

Entrevista amb Susanna Bouis

D'esquerra a dreta, el Sr. Bofias, Josep Collado, Jaume Balagué, Susanna Bouis, Bernat Serdà i el Sr. Carbó.

Jospe Collado, els representants del Ministeri d'Agricultura (MAPA), senyors Carbó i Bofias, i la delegada del govern de l'Estat a Catalunya, Susanna Bouis.

Tal com es va posar de manifest en una taula rodona celebrada el 10 de juny a la seu del COVG (vegeu *Veterinaris* núm....., pàgina 18), la complexitat dels tràmits burocràtics relacionats amb l'expedició de les esmentades certificacions provoca greus inconvenients i perjudicis econòmics a les indústries del sector, i en compromet la competitivitat. En aquella taula rodona, es va proposar la creació d'un punt d'inspecció veterinària a La Jonquera, així com la millora en la coordinació entre el Departament de Sanitat, el DARP i el MAPA.

En la trobada del 30 de gener, Susanna Bouis, coneixedora del tema tant pel seu càrrec actual com per la seva professió, va mostrar molt interès en trobar solucions per agilitar i descentralitzar els tràmits (que actualment han de passar forçosament per l'oficina del MAPA a Barcelona). Tanmateix, la delegada del Govern central va emplaçar els representants dels veterinaris i dels industrials a proposar sortides alternatives a la creació d'una o dues places de veterinaris a La Jonquera, ja que tot i ésser aquest l'objectiu principal, el seu compliment es preveu a llarg termini, per la complexitat administrativa que suposa la dotació pressupostària i la convocatòria de places.

Neurologia i geriatria

L'envelliment i els problemes neurològics van ser els temes tractats en la conferència tècnica celebrada el passat 5 de febrer a la seu del COVG. L'acte va comptar com a ponents amb el Dr. Marco Pugliese, professor associat de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona (UB), i el Dr. Josep Font, propietari de l'hospital veterinari Canis, membre del GEVO i especialista en traumatologia.

El Dr. Pugliese va tractar sobre l'envelliment i l'oxidació cerebral en el gos, tot fent una detallada exposició sobre les lesions a nivell del sistema nerviós central degudes a l'edat, com els cúmuls de plaques amiloides, l'apoptosi cel·lular, l'increment del tamany dels solcs cerebrals, etc. Va fer comparacions amb l'Alzheimer humà i va explicar els treballs d'investigació que la Facultat de Medicina de la UB realitza actualment amb gossos.

Per la seva banda, el Dr. Font va abordar els problemes neurològics més freqüents en la clínica diària, a base de presentació de casos clínics: des d'hèrnies discals a epilèpsia, passant pels problemes hereditaris relacionats amb el sistema nerviós central, etc.

Els doctors Josep Font (esquerra) i Marco Pugliese, durant la conferència sobre envelliment i problemes neurològics celebrada el passat 5 de febrer al COVG.

Reunió amb representants sindicals

Text: Soledad Buil. Delegada de prevenció de riscos laborals dels veterinaris, CC.OO. - Catalunya

El passat 25 de febrer es va celebrar al COVG una assemblea per informar de les entrevistes mantingudes entre els representants sindicals dels veterinaris dels Departaments d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) i de Sanitat i Seguretat Social (DSSS) i els Consellers de Medi Ambient, Salvador Milà, i de Sanitat, Marina Geli.

En aquestes trobades, els representants dels veterinaris van explicar a les autoritats polítiques la situació actual dels professionals que treballen al servei de l'Administració autonòmica, el seu paper en relació amb la seguretat alimentària i llurs propostes sobre la inspecció dels aliments perquè el principi de la granja a la taula sigui una realitat sense els problemes que planteja actualment la seva implementació. Es va proposar la creació d'una Plataforma en Defensa de la Seguretat

Alimentària, que aplegui a tots els col·lectius implicats en el procés. Aquesta iniciativa s'organitzaria a partir dels moviments sindicals existents (CC.OO., UGT, Sindicat de Veterinaris), ja que l'experiència demostra que els únics interlocutors vàlids per a l'Administració són els sindicats, als quals han d'acceptar per imperatiu legal. Això no vol dir que no s'acceptessin aportacions posteriors d'altres col·lectius.

Resten pendents altres reunions amb els consellers d'Agricultura i de Comerç, Consum i Turisme, encara per concretar. Mentrestant, els promotors de la Plataforma resten oberts a les opinions i col·laboracions d'altres companys i es comprometen a facilitar total la informació que calgui. Si voleu contactar amb ells, podeu escriure a l'adreça de correu electrònic plataformavet@hotmail.com.

En record de Salvador Maneu

Text: Artur Soldevila

El passat 21 de gener va morir a Bordils (Girona), a l'edat de 77 anys, el company Salvador Maneu Soriano, persona molt coneguda i apreciada, com es va evidenciar en la nombrosa concurrència al seu sepeli.

Nascut a Onda (Castelló), Salvador Maneu va estudiar Veterinària a la Facultat de Saragossa. La primera part de la seva carrera professional transcorregué com a titular de partits veterinaris de les províncies d'Alacant, Canàries i Mallorca. L'any 1960 es va fer càrrec del partit de Bordils, població en què va fixar la seva residència definitiva.

L'any 1968 va ingressar per oposició al Cos Nacional Veterinari de l'Estat, i hi va obtenir la plaça d'inspector provincial de sanitat veterinària, càrrec que va ocupar durant la resta de la seva vida professional (25 anys) fins arribar a la jubilació.

Salvador era una persona d'abast cultural encomiable i un gran apassionat de la lectura, inquietud que va conservar fins al final de la seva vida. La mort el va sorprendre en ple estudi de la carrera de Teologia a l'Institut Superior de Ciències Religioses. Anys abans, quan es va crear el campus universitari de Girona, es va llicenciar en Filosofia i Lletres amb resultats brillants. Dominava perfectament l'anglès, el francès i l'italià, idiomes dels que donava classes particulars, molt valorades pels seus antics i nombrosos alumnes de Bordils.

Ens quedem, però, amb els trets més definitoris de la seva personalitat: un gran i amè conversador, de fina ironia i enginy; el seu caràcter senzill i obert a tothom; la seva modèstia quasi exagerada (els amics íntims ens vam assabentar que havia estat alcalde de Bordils, durant l'etapa històrica de la transició, per l'esquela de l'Ajuntament durant la missa fúnebre); la seva manca d'ambicions, com no fos l'única del benestar de la seva família; la seva generositat en el servei a la societat... i moltes altres qualitats que el feien un home de bona voluntat. En definitiva, era una bona persona.

Estic segur que tots els que l'hem conegut el recordarem sempre. Suposo que la seva família em permetrà que desvetlli una de les seves darreres voluntats: va deixar escrit que, amb el record, hi associem una pregària per la seva ànima. Per a nosaltres és un mandat. Que descansi en pau.

Francesc Monné seguirà presidint el COVB

A dalt, els membres de la nova Junta del COVB. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Emili Revilla, Ignasi Pulido, Francesc Monné, Sònia Fernández, Joan Mesià, Marcel Grané, Marta Legido, Enric Lamela, Teresa Rigau i M. Cristina Giner. En la imatge petita, els vocals substituïts: Josep A. Gómez, Anna Avellaneda i Silvia Serdà.

Francesc Monné continuarà al capdavant del Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona (COVB) quatre anys més. La seva candidatura ha estat l'única que s'ha presentat al procés electoral que hauria d'haver culminat el passat 6 de març amb les eleccions a la Junta de Govern del COVB, comicis que finalment no ha calgut celebrar.

El nou equip de govern està integrat per alguns membres de l'anterior Junta i noves incorporacions. Repeteixen Joan Mesià (vice-president i vocal representant dels Veterinaris d'Equins) i Teresa Rigau (representant de la Facultat de Veterinària). Anna Avellaneda i Silvia Serdà, que també havien format part de l'anterior Junta, s'han incorporat junt amb Josep A. Gómez al grup de vocals substituïts. La resta de l'equip la formen Enric Lamela (secretari), Marta Legido (Veterinaris d'Animals de Companyia), Ignasi Pulido (Empresa Privada), Sònia Fernández (representant del COVB al Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya), Emili Revilla (Animals de Renda), Cristina Giner (Administració Pública) i Marcel Grané (Veterinaris Jubilats). La nova Junta tindrà com a prioritat aprofundir en la línia encetada en l'anterior legislatura, de transformar el Col·legi en una entitat moderna i dinàmica, amb una economia sanejada i capaç d'oferir serveis de valor afegit al col·legiat en el camp de la formació, les assegurances, la comunicació, etc., amb l'objectiu final de fer costat als veterinaris en la seva projecció professional i social.

Recull de legislació

ALIMENTACIÓ

Recomanació de la Comissió, de 19 de desembre de 2003, relativa a un programa coordinat de control oficial de productes alimentaris per a l'any 2004. DOCE L006, 10/1/2004

Reial Decret 4/2004, de 9 de gener, pel qual es modifica la Reglamentació tecnosanitària de les aromes que s'utilitzen en els productes alimentaris i dels materials de base per a la seva producció, aprovada pel Reial Decret 1477/1990, de 2 de novembre. BOE núm. 14, 16/1/2004

Directiva 2004/4/CE de la Comissió, de 15 de gener de 2004, que modifica la Directiva 96/3/CE per la qual s'estableix una excepció a determinades disposicions de la Directiva 93/43/CEE del Consell relativa a la higiene dels productes alimentaris, en allò referent al transport marítim de greixos i olis líquids a doll. DOCE L 015, 22/1/2004

Reial Decret 121/2004, de 23 de gener, sobre la identificació dels productes de la pesca, de l'aqüicultura i del marisqueig vius, frescos, refrigerats o cuits. BOE núm. 31, 5/2/2004

Decisió de la Comissió, de 29 de gener de 2004, relativa a les mesures per avaluar el risc residual d'EEB en els productes derivats d'animals de l'espècie bovina i a una contribució financera comunitària destinada a les mesures per avaluar el risc residual d'EEB en els productes derivats d'animals de l'espècie bovina. DOCE L 032, 5/2/2004

Reial Decret 257/2004, de 13 de febrer, pel qual es modifica el Reial Decret 142/2002, d'1 de febrer, pel qual s'aprova la llista positiva d'additius diferents de colorants i edulcorants per al seu ús en l'elaboració de productes alimentaris, així com llurs condicions d'utilització. BOE núm. 39, 14/2/2004

Reglament (CE) 296/2004 de la Comissió, de 19 de febrer de 2004, que modifica el Reglament (CEE) 1848/93 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CEE) 2082/92 del Consell relatiu a la certificació de les característiques específiques dels productes agrícoles i alimentaris. DOCE L 50, 19/2/2004

Reglament (CE) 324/2004 de la Comissió, de 25 de febrer de 2004, que modifica l'annex I del Reglament (CEE) 2377/90 del Consell pel qual s'estableix un procediment comunitari de fixació dels límits màxims de residus de medicaments veterinaris en els aliments d'origen animal. DOCE L 58, 26/2/2004

ALIMENTACIÓ ANIMAL

Reglament (CE) 277/2004 de la Comissió, de 17 de febrer de 2004, pel qual s'autoritza sense límit de temps un additiu en l'alimentació animal. DOCE L 47, 18/2/2004

Recomanació de la Comissió, de 17 de febrer de 2004, relativa al programa coordinat de controls en l'àmbit de l'alimentació animal per a l'any 2004 de conformitat amb la Directiva 95/53/CE del Consell. DOCE L 52, 21/2/2004

Llista dels additius autoritzats en els pinsos publicada conforme a allò disposat en la lletra b) de l'article unvícies de la Directiva 70/524/CEE del Consell sobre els additius en l'alimentació animal. DOCE C 50, 25/2/2004

Decisió de la Comissió, d'1 de març de 2004, per la qual s'adopta una llista de matèries primeres la circulació de les quals o ús per a l'alimentació animal està prohibit. DOCE L 67, 5/3/2004

ANIMALS DE COMPANYIA

Decisió de la Comissió, de 18 de febrer de 2004, per la qual s'estableix un mo-

del de certificat sanitari per als desplaçaments de gossos, gats i fures sense ànim comercial procedents de països tercers. DOCE L 65, 3/3/2004

Decisió de la Comissió, de 4 de març de 2004, per la qual s'autoritza a determinats laboratoris a controlar l'eficàcia de la vacunació contra la ràbia en determinats carnívors domèstics. DOCE L 71, 10/3/2004

Resolució MAH/520/2004, de 27 de febrer, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de 3 de febrer de 2004, de delegació de competències sancionadores en matèria de gossos considerats potencialment perillosos a diversos ajuntaments. DOGC 4092, 16/3/2004

SANITAT ANIMAL

Decisió de la Comissió, de 6 de gener de 2004, per la qual es modifica la Decisió 2003/828/CE en allò relatiu als trasllats, a partir de les zones de protecció, d'animals vacunats. DOCE L 007, 13/1/2004

Reial Decret 51/2004, de 19 de gener, pel qual es modifica el Reial Decret 2611/1996, de 20 de desembre, pel qual es regulen els programes nacionals d'eradicació de malalties dels animals. BOE núm. 17, 20/1/2004

Decisió de la Comissió, de 26 de gener de 2004, per la qual s'aproven plans d'emergència per al control de la influència aviària i la malaltia de Newcastle. DOCE L 030, 4/2/2004

Decisió de la Comissió, de 29 de gener de 2004, sobre la realització d'estudis sobre la influència aviària en les aus de corral i les aus silvestres en Estats membres durant l'any 2004. DOCE L 032, 5/2/2004

(continua a la pàgina 40)

SANITAT ANIMAL (cont.)

Decisió de la Comissió, de 12 de febrer de 2004, relativa a l'ajut financer de la Comunitat concedit per al funcionament de determinats laboratoris comunitaris de referència de l'àmbit veterinari (residus).

DOCE L 46, 17/2/2004

Decisió de la Comissió, de 12 de febrer de 2004, sobre l'ajut financer de la Comunitat per al funcionament de determinats laboratoris comunitaris de referència del sector de la sanitat animal i els animals vius el 2004.

DOCE L 49, 19/2/2004

Reglament (CE) 282/2004 de la Comissió, de 18 de febrer de 2004, relatiu a l'establiment d'un document per a la declaració i el control veterinari dels animals procedents de països tercers i introduïts a la Comunitat.

DOCE L 49, 19/2/2004

Decisió de la Comissió, d'1 de març de 2004, per la qual s'aplica la Directiva 64/432/CEE del Consell en allò referent

a les garanties addicionals per als intercanvis intracomunitaris d'animals de l'espècie bovina relacionades amb la rínotraqueïtis infecciosa bovina, i a l'aprovació dels programes d'eradicació presentats per determinats Estats membres.

DOCE L 67, 5/3/2004

Decisió de la Comissió, de 4 de març de 2004, per la qual s'autoritzen proves per a la detecció d'anticossos de la brucel·losi bovina en l'àmbit de la Directiva 64/432/CEE del Consell.

DOCE L 68, 6/3/2004

ALTRES

Ordenança sobre la protecció, la tinença i la venda d'animals de l'Ajuntament de Barcelona aprovada el 22 de desembre de 2003.

BOP, 9/1/2004

Resolució ARP/258/2004, de 27 de gener, de convocatòria de concurs específic de mèrits i capacitats per a la provisió de dos llocs d'inspector/a agroalimentari/ària de les delegacions territo-

rials de Barcelona i Girona, i dos llocs de cap de secció de secretaria de les delegacions territorials de les Terres de l'Ebre i Girona.

DOGC 4073, 18/2/2004

Decisió de la Comissió, de 3 de març de 2004, per la qual s'estableixen Comitès científics en l'àmbit de la seguretat dels consumidors, la salut pública i el medi ambient.

DOCE L 66, 4/3/2004

Resolució de 20 de febrer de 2004, de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris, per la qual s'acorda la publicació d'Especialitats Farmacèutiques autoritzades i registrades corresponents al quart trimestre del 2003.

BOE núm. 36, 17/3/2004

Ordre APA/659/2004, de 19 de gener, per la qual es prorroguen beques de formació pràctica per a titulats superiors en l'àrea d'alimentació, convocades mitjançant Ordre APA/2009/2003, de 10 de juliol.

BOE núm. 36, 17/3/2004

Nemutin Premix

Premezcla medicamentosa

Tiamulina hidrógeno fumarato 12,35 %

SONRISAS ANTE LA DISENTERÍA PORCINA

 S.p. veterinaria, s.a.

Ctra. Roso-Vinyola Km. 4,1 • 43330 HADOMS (Tarragona)
Tel. 977 950 170 • Fax 977 950 406

Presentaciones: 1, 5 y 25 kilos
Reg. núm. 8.788 Nai

INDICACIONES TERAPÉUTICAS - Tratamiento disenteria porcina

DOSIS - 100 ppm = 800 g. / Tm.

DURACIÓN DEL TRATAMIENTO - 7 - 10 días

ENTREVISTA A JOSEP FONT, COL·LECCIONISTA DE CARROS ANTICS

“Recullo el que ja no volen els pagesos”

AMB LA SEVA AFICIÓ, JOSEP FONT CONTRIBUEIX A EVITAR LA DESAPARICIÓ D'ESTRIS TRADICIONALS ARRACONATS PER LA MECANITZACIÓ DE LES FEINES DEL CAMP

Text: David Quesada

La preservació del patrimoni cultural de vegades depèn de l'anònima contribució de particulars que encara s'estimen les tradicions i no volen perdre-les. És el cas de Josep Font, fill i veí de la població de Móra la Nova (Ribera d'Ebre), que treballa actualment com a veterinari de partit a la Terra Alta per al Departament de Sanitat de la Generalitat. L'afició de Josep pels cavalls l'ha conduït a l'interès pels objectes relacionats amb els treballs que es feien antigament al camp amb aquests animals, interès que cultiva des que, ara fa 20 anys, un veí del poble li cedís els primers carros de la seva col·lecció.

D'on procedeixen les peces que col·lecciona?

Els carros de la meua col·lecció procedeixen de pagesos que, al fer el canvi pels tractors, els van deixar abandonats pels masos. Ocasionalment també els aconseguixo a través d'algun altre col·leccionista o aficionat.

Els troba normalment en bon estat de conservació?

Aquest és el principal problema, ja que de vegades estan tan deteriorats que és impossible recuperar-los. El que sí és important que estigui mínimament conservat són les rodes, perquè actualment ja no queda ningú que les faci noves.

Un cop restaurats, s'han de guardar en un cobert per evitar-ne la degradació. És clar que, degut al gran volum d'espai que ocupen, la col·lecció ha de ser forçosament limitada.

Quins tipus de carros té actualment?

Actualment la meua col·lecció consta de carros i estris del camp que estiraven rucs i cavalls o que portaven al llom: carros d'escala, carro d'un torn, de dos torns, carro atartanat, tartana, tartana de comerciant i una berlina milord. També tinc una petita col·lecció de cinc màquines de ensulfatar vinya, una màquina de segar i una altra de segar i gavellar, així com diferents tipus d'albardes, sàrries, escaletes, etc. per portar al llom dels animals.

Hi ha alguna peça per la qual senti una especial predilecció?

Els carros són una representació dels diferents models que s'utilitzaven en èpoques passades, i tots tenen el seu atractiu i valor propi.

Els dona alguna utilitat?

Aprofito la festa dels Tres Tombs per passejar els carros i els estris pels pobles de Catalunya; però si algun dia l'Ajuntament de la meua població fes un museu relacionat amb el món rural, no m'importaria donar alguns per fer-n'hi una secció.

A l'esquerra, Josep Font a la festa dels Tres Tombs amb una tartana descapotable, antigament molt utilitzada per comerciants de roba. A la dreta, una berlina.

CURSOS, MÀSTERS I POSTGRAUS

Càceres

IV Curs Pràctic d'Iniciació a l'Osteosíntesi

Data: del 20 al 22 de maig de 2004
Organitza: Centre de Cirurgia de Mínima Invasió.
Informació: Tel. 927 181 032, Fax 927 181 033, E-mail: lluis@ccmi.es

FIRES, JORNADES I CONGRESSOS

Vic

Congrés Europorc

Data: 26 i 27 de maig de 2004
Informació: Tel. 93 883 31 00
E-mail: fires@ajvic.net
www.impevic.net

Xixó

IX Congrés Internacional ANEMBE de medicina bovina

Data: 28 i 29 de maig de 2004
Informació: ANEMBE. Tel. 985 208 316

E-mail: anembre@anembe.com
www.anembe.com

Viena, Àustria

5è Congrés Mundial de Dermatologia Veterinària

Dates: del 25 al 28 d'agost de 2004
Informació: Dr. Otto Fischer
E-mail: otto.fischer@vetdermvienna.com
www.vetdermvienna.com

Lleida

XXIX Jornades Científiques de la SEOC

Data: del 22 al 25 de setembre de 2004
Informació: Col·legi Oficial de Veterinaris de Lleida.
Tel. 973 279 518
E-mail: colvetlleida@eresmas.com

Berlín, Alemanya

5è Congrés Mundial sobre Toxiinfeccions Alimentàries

Data: del 7 a l'11 de juny de 2004
Informació: Congress Office 5th World Congress, BfR
Tel +49 30 8412 2168
E-mail: officewk5@bfr.bund.de

Istanbul, Turquia

22è Congrés Mundial d'Avicultura

Data: del 8 al 13 de juny de 2004
Informació: ITU Consortium
Tel +90 212 244 71 71
Fax +90 212 244 71 81
E-mail: wpc2004@wpc2004.org

PREMIS

Premi Biovet Laboratoris

Per a treballs pràctics sobre patologia, epidemiologia, producció o sanitat animal. Dotat amb 1.700 euros per al guanyador i 600 euros per l'accessit.
Data límit de presentació de treballs: 1 de juny de 2004
Informació: COVT. Tel. 977 211 189
E-mail: covt@tinet.org

Premis 2004 de la Reial Acadèmia de Ciències Veterinàries (RACVE)

Dotats de 600 a 4.000 euros segons la categoria
Data límit de presentació de treballs: 30 de juny de 2004
Informació: racve@racve.es

SERVEIS DEL COL·LEGI

SERVEI	HORARI	TELÈFON / E-MAIL
COL·LEGI DE TARRAGONA		
Secretaria, Biblioteca i Internet	dl. a dj. de 9 a 13h i de 16 a 18h; dv. de 9 a 13h.	977 211 189 covt@tinet.org
COL·LEGI DE BARCELONA		
Secretaria	dilluns a divendres de 9 a 20 h.	932 112 466 ext. 20, 21 depadm@covb.es info@covb.es
Apropem - Borsa de Treball	dilluns a divendres d'11 a 14h. i de 16 a 18h.	932 112 466 ext. 34 apropem@covb.es
Medicorasse	dilluns a divendres de 10 a 14h. i de 16 a 20h.	932 112 466 ext. 26 medicorasse@covb.es
Assessoria jurídica	dilluns a divendres de 9 a 14h. i de 16 a 20h.	932 112 466 ext. 26 depjuridic@covb.es
COL·LEGI DE GIRONA		
Secretaria	dilluns a divendres de 9.30 a 13.30h. i de 16.30 a 20.30h.	972 20 00 62 colvetgi@grn.es

TAULER D'ANUNCIS

- **Es traspassa** clínica veterinària a la zona alta de Barcelona. 70 m². Equipada amb RX. Tel. 93 162 69 82 de 14,30 h a 16,45 h o 609 41 56 56.
- **Es traspassa** clínica amb perruqueria canina a la zona del Guinardó. Rx. Aire condicionat. Petit apartament inclòs. Tel. 609 41 56 56.
- **Es traspassa** clínica veterinària a la zona del Maresme, amb dues consultes, quiròfan i sala d'hospitalització. Tel. 659 296 534
- **Es traspassa** clínica veterinària a Badalona, zona cèntrica comercial, amb 15 anys de funcionament. Tel. 659 296 534
- **Es traspassa** botiga d'accessoris per a mascotes a Vilanova del Vallès, amb perruqueria i possibilitats de consultori veterinari. Tel. 93 845 94 00
- **Es ven** consultori de 35 m² a estrenar, zona Rambla Just Oliveras de l'Hospitalet de Llobregat. Tel. 630 903 348

Avis: per garantir la vigència dels anuncis d'aquesta secció, només es publicaran una vegada. Els anunciants que vulguin aparèixer en edicions posteriors de la Revista ho hauran de comunicar expressament a l'editor, David Quesada (premsa@covb.es).

LABORATORIOS FARMACÉUTICOS

Boehringer Ingelheim España S.A.

Prat de la Riba, s/n
 Sector Tur de Can Matas
 08190 - Sant Cugat del Valles
 (Barcelona)
 Tel. 93 404 51 00

Divisa FarmaVic, S.A.

Ctra. Sant Hipòlit, km 71
 08503 Gurb - Vic
 Tel. 93 886 01 00
 Fax: 91 889 01 31
 a/e: info@divisa-farmavic.com
 www.divisa-farmavic.com

Farmadiet S.L.

Maria Bamentos, 17
 08028 Barcelona
 Tel. 93 409 90 40
 Fax: 93 491 46 73
 www.fdg-farmadiet.com

Fatro Uriach Veterinaria S.L.

Constitución, 1 planta baja 3
 08960 Sant Just Desvern
 (Barcelona)
 Tel. 93 480 22 77
 Fax: 93 473 55 44

Industrial Veterinaria, S.A.

Esmeralda, 19-21
 Espiguades de Llobregat
 08960 (Barcelona)
 a/e: invesa@invesagroup.com
 www.invesagroup.com

Jaer S.A. Laboratorios

Barcelona, 411
 08620 - Sant Vicens dels Horts
 (Barcelona)
 Tel. 93 656 07 52

Laboratorio Akiba, S.L.

Pechuán, 15
 28224 - Pozuelo de Alarcón
 (Madrid)
 Tel. 91 352 00 83
 Fax: 91 352 31 08

Laboratorios Calier S.A.

Alta Ribagorza, 6-8
 08820 - El Prat de Llobregat
 (Barcelona)
 Tel. 93 506 91 00
 Fax: 93 506 91 91
 laboratorios@calier.es
 www.calier.es

Laboratorios Dr. Esteve, S.A.

Av. Mare de Déu de Montserrat, 221
 08041 Barcelona
 Tel. 93 446 60 00
 Fax: 93 446 62 42
 www.esteveveterinaria.com

Laboratorios Intervet, S.A.

Apartado 3006
 37008 Salamanca
 Tel. 92 319 03 45
 Fax: 92 319 03 27
 a/e: informacion@intervet.com
 www.intervet.com

Laboratorios Maymó S.A.

Via Augusta, 302
 08017 Barcelona
 Tel. 93 237 02 20
 Fax: 93 206 43 81
 a/e: comercial@maymo.es
 www.maymo.es

Novartis Sanidad Animal S.L.

Marina, 206 6a. planta
 08013 Barcelona
 Tel. 93 306 48 48
 Fax: 93 306 47 13
 a/e: infovet.ahesba@ah.novartis.com
 www.novartis.es

Pfizer, S.A.

Av. Europa, 20 B
 Parque empresarial la Moraleja
 28108 Alcobendas (Madrid)
 Tel. 91 490 94 00
 Fax: 91 490 97 18
 www.pfizer.es

Salud Animal

Química Farmacéutica Bayer S.A.

Calabria, 268
 08029 - Barcelona
 Tel. 93 495 65 00
 Fax: 93 495 68 76
 www.bayer.es

Schering-Plough, S.A.

Ctra. Nacional I, km.36 28750
 Agustín de Guadaix
 (Madrid)
 Tel. 91 848 85 00
 Fax: 91 848 85 96

S.P. Veterinaria, S.A.

Ctra. Reus-Vinyols, km. 4,1
 Apartado de Correos, 60
 43330 - Rudonms
 (Tarragona)
 Tel. 97 785 01 70
 Fax: 97 785 04 05
 a/e: info@spveterinaria.com
 www.spveterinaria.com

Virbac, S.A.

Àngel Guimerà, 179-181
 0895 Espiguades de Llobregat
 (Barcelona)
 Tel. 93 470 79 40
 Fax: 93 371 91 11

NUTRICIÓN ANIMAL

Affinity Petcare

Pl. Xavier Cugat, 2 Edif. D, 2 Planta
 Parc Sant Cugat Nord
 08190 Sant Cugat del Valles
 (Barcelona)
 Tel. 93 492 70 00
 Fax: 93 492 70 03
 www.advanceveterinary.com

Bages Petfoods, S.L.

Barr Sant Pau, Fábrica Blanca
 08243 Manresa (Barcelona)
 Tel. 93 877 51 80
 Fax: 93 877 51 81
 info@bagespetfoods.com
 www.bagespetfoods.com

Friskies Nestlé Petcare España, S.A.

Polig. Industrial Conde de Sert
 08755 Castellbisbal
 (Barcelona)
 Tel. 93 772 45 00
 Fax: 93 772 45 95
 info.spain@friskies.nestle.com
 www.friskies.com

Nutral, S.A.

Cobalto, P. 261-263 Pol. Ind. Sur
 28770 Colmenar Viejo
 Madrid
 Tel. 91 845 88 20
 Fax: 91 845 48 68
 atencioncliente@nutral.com
 www.kilina.es

Royal Canin Ibérica S.A.

Parq. Empre. Albeno, V a
 de los Pobl. 1 edif. 1
 edif. B 6ta pla.
 28033 Madrid
 Tel. 91 449 21 80

MATERIAS PRIMAS NUTRICIÓN

Norel & Nature

Jesús Aprendiz, 19 1º A y B
 28007 Madrid
 Tel. 91 501 40 41
 Fax: 91 501 46 44
 www.norelnature.com

Técnica Ganadera S.L.

Enterza, 236 Enlto 2a
 08029 Barcelona
 Tel. 93 321 30 08
 Fax: 93 321 34 54
 tegasa@tegasa.com
 www.tegasa.com

EQUIPOS DE DIAGNÓSTICO E INSTRUMENTACIÓN

Bastos & Torval

Colonia Galobart, s/n
 08270 Navarries
 (Barcelona)
 Tel. 902 320 310
 Fax: 93 831 04 26
 www.medica-vet.com

Biocheck S.A. Grupo AES Laboratoire

Santa F. 3 Local
 08191 Rubí (Barcelona)
 Tel. 93 588 40 12
 Fax: 93 588 85 94
 www.aes-lab.com

SERVICIOS Y ASESORAMIENTO

Asefis Servicios Fiscales Veterinarios

Avda. Diagonal, 363 2º 2º
 Tel. 93 488 15 72
 Fax: 93 488 33 15
 a/e: asefis@asefis.es
 www.asefis.es
 www.asefisonline.com

LABORATORIOS DE ANÁLISIS

Laboratorios Anabiol, S.A.

Ciencias, 91-93 Pl. Pedrosa
 08908 L'Hospitalet de Llobregat
 (Barcelona)
 Tel. 93 264 93 70
 Fax: 93 264 93 72
 a/e: anabiol@adv.es
 www.anabiol.com

Laboratorio de Análisis Dr. Echevarne

Provenza, 312 Bajos
 08037 Barcelona
 Tel. 93 496 44 44
 Fax: 93 215 48 38
 www.echevarne.com

Servicio de Diagnóstico Veterinario S.L.

Dpt. de Farmacología, Facultad de Veterinaria,
 Universidad Autónoma de Barcelona
 08193 Bellaterra
 (Barcelona)
 Tel. 93 581 33 61
 Fax: 93 581 33 61
 a/e: univet@uab.es
 www.univet.es

MATERIAL QUIRÚRGICO

3M España, S.A.

Juan Ignacio Luca de Tena, 19-25
 28027 Madrid
 Tel. 91 321 64 65
 Fax: 91 321 65 94

Alcyon Ibérica

Materiel Veterinario Médico Quirúrgico
 Fuenteslaguera, 8
 28027 Madrid
 Tel. 902 360 426
 917 481 512
 Fax: 917 470 537
 a/e: comercial.iberica@alcyon.com
 www.alcyon.com

Centauro

El Maci 08510
 Masas de Roda
 (Barcelona)
 Tel. 93 854 00 00
 Fax: 93 850 03 75
 a/e: centauro@centauro.es
 www.centauro.es

EQUIPOS DE IDENTIFICACION

Avid Microchip de España, S.L.

Miquel i Badia, 2-4 Bajos
 08024 Barcelona
 Tel. 93 284 93 39
 Fax: 93 284 93 90
 a/e: avidsp@telceline.es
 www.avidesp.com

**Usted es experto en salud
 Nosotros, en atender sus necesidades financieras**

email medicaixa@lacaixa.es

web www.medicaixa.es

Teléfonos 93 241 23 25 | 93 418 82 43

PROGRAMA
 COLECTIVO
 SANITARIO

Rumalata

El almidón en la dieta
ya no es un problema

*La alternativa al uso
de antibióticos ionóforos*

NOREL & NATURE
N U T R I C I O N